

ONDERWIJSVISITATIE

interieurvormgeving

Een onderzoek naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding
interieurvormgeving aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

V l a a m s e H o g e s c h o l e n r a a d

7 juni 2004

voorwoord

De visitatiecommissie van de opleiding interieurvormgeving brengt met dit rapport verslag uit over haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij in het najaar 2002 en het voorjaar 2003 heeft verricht naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding interieurvormgeving in Vlaanderen.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogeschool en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren.

De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie.

De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogeschool betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan.

Tevens is de VLHORA bijzondere dank verschuldigd aan de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Luc Van de Velde
secretaris-generaal

Roland Vermeesch
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	2
de visitatie interieurvormgeving	4
1 inleiding.....	4
2 de visitatiecommissie	4
2.1 samenstelling.....	4
2.2 taakomschrijving	5
2.3 werkwijze	5
2.3.1 voorbereiding	5
2.3.2 bezoek aan de instelling	5
2.3.3 rapportering.....	6
bevindingen en aanbevelingen.....	7
1 de opleiding interieurvormgeving in Vlaanderen	7
woord vooraf	7
1.1 bespreking van de thema's	7
1.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg van de opleiding	7
1.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding	8
1.1.3 personeel	8
1.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden	9
1.1.5 opleidingsdoelstellingen.....	9
1.1.6 het opleidingsprogramma: opbouw en inhoud	10
1.1.7 het afstudeerwerk en werkveldervaring	10
1.1.8 internationalisering.....	11
1.1.9 leersituatie	11
1.1.10 toetsing en evaluatie	11
1.1.11 studie- en studentenbegeleiding	12
1.1.12 studeerbaarheid en studierendement	12
1.1.13 afgestudeerden.....	12
1.1.14 maatschappelijke dienstverlening	13
1.1.15 onderzoek	13
1.2 conclusies	13
2 terugmeldingsrapporten	15
2.1 Hogeschool Gent	15
2.1.1 bespreking van de thema's	16
2.1.2 conclusies	24
2.2 Hogeschool voor Wetenschap & Kunst.....	25
2.2.1 bespreking van de thema's	26
2.2.2 conclusies	36
2.3 Hogeschool Sint-Lukas Brussel	37
2.3.1 bespreking van de thema's	38
2.3.2 conclusies	47
4 Katholieke Hogeschool Mechelen.....	49
2.4.1 bespreking van de thema's	50
2.4.2 conclusies	59
bijlagen	61

1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de opleiding interieurvormgeving, die zij in het najaar 2002 en het voorjaar 2003 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

De opleiding is een één-cyclus-opleiding die aangeboden wordt door de Hogeschool Gent, de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, de Katholieke Hogeschool Mechelen en de Hogeschool Sint-Lukas Brussel.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

2 de visitatiecommissie

2.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld door de Raad van Beheer van de VLHORA in zijn vergadering van 8 februari 2002.

De commissie is als volgt samengesteld:

voorzitter:

- Johan Valcke, directeur Vlaams Instituut voor zelfstandig ondernemen VIZO

secretaris:

- Grazyna Mielech, interieurarchitecte en opleidingscoördinator Hogeschool Brabant (NL)

leden:

- Nadia Pelckmans, interieurarchitecte;
- Vittorio Simoni, interieurarchitect;

- Stan Hendrickx, docent kunstgeschiedenis aan de Provinciale Hogeschool Limburg.

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

2.2 taakomschrijving

De visitatiecommissie heeft als taak op basis van het door de hogeschool opgestelde zelfevaluatie-rapport en door middel van ter plaatse te voeren gesprekken, na te gaan in hoeverre de kwaliteit van de onderwijsprocessen van de opleiding, geconcretiseerd in 15 thema's, beheerst wordt en aanbevelingen te formuleren om te komen tot kwaliteitsverbetering binnen de betrokken opleiding.

Voor de thema's van de zelfevaluatie, zie bijlage 2.

2.3 werkwijze

2.3.1 voorbereiding

De visitatiecommissie werd geïnstalleerd op 10 oktober 2002. Tijdens deze vergadering werd de handleiding van het visitatieproces toegelicht. Tegelijkertijd werden de bezoekdagen vastgelegd, het bezoekschema opgesteld en de wijze van voorbereiding van het bezoek besproken.

De commissie analyseerde het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen om zich een beeld te vormen van de opleiding en van de kwaliteitszorg in de opleiding. Individuele bevindingen, commentaar en punten van verdere bevraging werden besproken op de voorbereidende vergadering van 27 november 2002.

2.3.2 bezoek aan de instelling

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesprekken gevoerd met alle geledingen die betrokken zijn bij het onderwijs in de opleiding interieurvormgeving. De gesprekken zijn een goede aanvulling geweest op het zelfevaluatie-rapport en werden door de commissie als open ervaren.

Tijdens het bezoek werd in de mogelijkheid tot bijkomende gesprekken voorzien. Deze mogelijkheid kon worden gebruikt zowel op verzoek van personen uit de bezochte instelling als op verzoek van de visitatiecommissie.

Verder heeft de commissie kennis genomen van bijkomende informatie, zoals verslagen, cursussen, voorbeelden van examenvragen, van afstudeerwerken en van stagewerken.

Tevens werd een bezoek gebracht aan de gebouwen en de infrastructuur.

Het bezoek werd afgesloten met een mondelinge rapportering aan de beleidsverantwoordelijken, waarin de commissie haar eerste bevindingen van de visitatie weergaf.

Voor het bezoekschema, zie bijlage 3.

2.3.3 rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces legt de commissie haar bevindingen en aanbevelingen vast in een terugmeldingsrapport per bezochte instelling en in een globaal openbaar rapport voor de opleiding in Vlaanderen. Dit rapport werd door de voltallige commissie becommentarieerd en op punt gesteld.

De opleiding heeft de gelegenheid gekregen om op dit rapport te reageren. Voor zover de commissie zich kon terugvinden in de opmerkingen van de hogeschool, werden ze verwerkt in het rapport. De commissie heeft de opleiding op de hoogte gebracht van haar beslissing terzake.

bevindingen en aanbevelingen

1 de opleiding interieurvormgeving in Vlaanderen

woord vooraf

De zelfevaluatierapporten maakten overwegend een zorgvuldige indruk, maar in de meeste gevallen waren zowel personeel als studenten van de opleiding bij het tot stand komen van het rapport niet of niet voldoende betrokken.

De hogescholen hadden de bezoeken goed georganiseerd. De gesprekken verliepen in een open en constructieve sfeer. De gevraagde gespreksgroepen waren aanwezig.

De commissie heeft tijdens de visitatiebezoeken kennis genomen van bijkomende informatie, zoals verslagen, cursussen, voorbeelden van examenvragen, van project- en stagewerken. De commissie betreurt dat zij niet overal voldoende projectwerken van de studenten te zien heeft gekregen, waardoor zij haar oordeel hierover slechts als een extra indicatie kon hanteren voor wat zij aantrof op de opleiding.

1.1 bespreking van de thema's

1.1.1 *beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg van de opleiding*

De opleiding Interieurvormgeving bevonden zich op het moment van de visitatie midden in een complex veranderingsproces. De opleiding bereidt zich voor op de komende BA/MA-structuur. Eén opleiding was verplaatst van Brussel naar Gent en diende zich nog te integreren in het departement op een nieuwe locatie. Bovendien heeft de omvorming van de 4-jarige opleiding binnenhuisarchitectuur naar de driejarige opleiding interieurvormgeving zijn sporen nagelaten, die tot op heden nog niet volledig zijn weggewerkt.

Op alle gebieden wordt gewerkt aan de actualisering van het inhoudelijke opleidingskader, aan de modernisering van de onderwijsorganisatie en aan de verandering van de opleidingscultuur.

De veranderingsconcepten verschillen per hogeschool, maar kenmerkend is dat ze sterk inspelen op de veranderingen in de beroepspraktijk.

Iedere opleiding heeft een visie uitgeschreven, maar slechts in één geval was de visie geconcretiseerd in eindkwalificaties en vertaald in een opleidingsplan. In de meeste gevallen was er meer sprake van een onderwijsvisie dan van een beroepsvisie.

De commissie is overwegend positief over de wijze waarop de opleidingen het vernieuwingsproces hebben aangepakt. Over het algemeen is de opleiding dynamisch, vernieuwend en stimulerend te noemen. Er heerst een positieve cultuur, die van belang is voor het realiseren van gestelde doelen. Directie, coördinatie, docenten, gastdocenten en administratief-technisch personeel zijn allemaal betrokken bij hun vak en bij de studenten. De relatie tussen studenten en docenten is goed.

De commissie waardeert deze houding, maar verwacht voor de toekomst meer visie zowel op het beroep als op het onderwijs dat aangescherpt moet worden in dialoog met een breed - ook internationaal - beroepsveld.

De opleidingen beschikken in verschillende mate over een intern kwaliteitszorgsysteem, dat voldoende garanties moet bieden voor het realiseren van de beoogde onderwijskwaliteit. De kwaliteitszorg is bij de hogescholen een zaak van de departementen, al dan niet ondersteund door een centrale dienst kwaliteitszorg van de hogeschool. De invulling van de kwaliteitszorg binnen de opleiding verschilt sterk van hogeschool tot hogeschool. Dit geldt ook voor de positie van de kwaliteitszorgcoördinator.

1.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

Over het algemeen heeft elke opleiding een kwaliteitscoördinator. Slechts in één geval neemt de opleidingscoördinator deze rol op zich. De taak wordt op verschillende manieren ingevuld.

Het bestaan en functioneren van overlegorganen zoals onderwijscommissie en evaluatiecommissie is redelijk tot goed. De rol die het werkveld in de kwaliteitsbewaking speelt is nog te beperkt: de kwaliteitszorg richt zich vooral op het curriculum en de curriculumontwikkeling en minder op de kwaliteit van het onderwijsproces en op de kwaliteit van het vakmanschap van afgestudeerden. De commissie vindt het jammer, dat de eindtermen geen specifiek onderwerp zijn van een evaluatie bij alumni en werkveld.

De schriftelijke evaluaties worden op anonieme wijze gehouden. Elke hogeschool behandelt de gesignaleerde problemen op haar eigen manier, afhankelijk van de interne organisatie.

Over het algemeen geven de zelfevaluatierapporten verbeterplannen aan, maar de commissie vond - op één uitzondering na - geen concrete uitvoeringsplannen terug.

1.1.3 personeel

De hogescholen voeren een personeelsbeleid dat afgestemd is op het voorgenomen onderwijsbeleid: kenmerkend is een grote variëteit aan docenten. Bij de selectie van nieuwe docenten speelt deskundigheid en het functioneren in de eigen beroepspraktijk, naast de identificatie met het profiel van de opleiding een grote rol. Dit biedt de opleiding de mogelijkheid om in te spelen op de actualiteit en nieuwe tendensen. Tegelijkertijd kan dit beleid aanleiding geven tot een zekere fragmentatie, wat de interne communicatie en de aansturing van het onderwijs en de organisatie zou kunnen bemoeilijken. De motivatie en inzet van de personeelsleden is hoog.

Technische deskundigheid van het onderwijzend personeel wordt gezocht in de beroepservaring. Ook wordt aangenomen dat docenten door goede beheersing van het vak over voldoende administratieve en organisatorische deskundigheid beschikken. Docenten en gastdocenten spraken tijdens de visitatie overwegend positief over zaken zoals taakomschrijving, taakverdeling en betrokkenheid bij het beleid, maar ze waren meestal minder positief over de coaching, loopbaan begeleiding en bijscholing mogelijkheden.

Een goed georganiseerde praktijk van functioneringsgesprekken kan voor effectiviteit- en productiviteitverhoging ten behoeve van het onderwijs zorgen. De commissie vond dit het best ontwikkeld in de Katholieke Hogeschool Mechelen.

1.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

De huisvesting die is toegewezen aan de opleiding interieurvormgeving is overwegend goed. De gebouwen hebben een inspirerende uitstraling, openheid en functionaliteit. Door een innovatieve inrichting en het polyvalente gebruik van beschikbare ruimtes worden goede condities gecreëerd voor het onderwijs.

De commissie beschouwt de aanwezigheid van een werkhuis in de opleiding als een positieve factor, die de relatie van de studenten met het bedrijfsleven bevordert. Ze betreurt evenwel dat niet alle opleidingen hierover kunnen beschikken.

Samenwerking met bedrijven en andere instellingen op het terrein van nieuwe materialen en technieken behoort te worden uitgebreid.

De mediatheken hebben een eigen lokatie in de gebouwen en maken een goed voorziene en toegankelijke indruk. Ze zijn uitgerust met o.a. boeken, tijdschriften, video's, internet en intranet, computers, kopieer en printvoorzieningen. De openstelling van mediatheken is afgestemd op de behoeften van het onderwijs.

De opleidingen werken aan een elektronische leeromgeving door middel van het beschikbaar stellen van digitaal gereedschap en integratie van digitale werkwijzen in het onderwijs.

1.1.5 opleidingsdoelstellingen

De commissie is van oordeel, dat de doelstellingen van de opleiding interieurvormgeving relevant zijn voor de voorbereiding op het beroep, maar het vinden van een eigen positie binnen de arbeidsmarkt en onderwijslandschap kost de opleiding interieurvormgeving veel moeite.

De commissie plaatst het interieurvormgevingonderwijs in het spanningsveld tussen traditie en actualiteit, tussen bezinning, onderzoek, individuele stellingname en maatschappelijke vraag. In de ogen van de commissie moeten interieurvormgevers enerzijds aansluiten bij de vraag uit de samenleving en anderzijds een oorspronkelijke, boeiende invloed op die vraag uitoefenen. Daarbij komt de onduidelijke positie en waardering op de arbeidsmarkt van de opleiding interieurvormgeving ten opzichte van de opleiding interieurarchitectuur en discrepantie tussen beschikbare jobs in relatie tot het aantal afgestudeerden. De hoofdintentie van de studenten, namelijk het ontwerpen op zich kan in praktijk meestal niet gerealiseerd worden. Dit moet veel duidelijker tot uiting komen in de onderwijsdoelstelling, ook in relatie tot de korte duur van de opleiding, namelijk drie jaar. Op het moment dat het niveau van de instroom daalt, zijn de opleidingen zeer kwetsbaar.

De toekomst van de opleiding Interieurvormgeving moet landelijk veilig gesteld worden door een duidelijke positionering binnen het beroepsveld. In deze context kan deze visie niet los van de visie interieurarchitectuur gezien worden.

De commissie vreest in dit verband dat de eindcompetenties op dit ogenblik niet voldoende aandacht krijgen: vooral de aandacht voor de vaardigheden die het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren ondersteunen blijft nogal beperkt.

1.1.6 *het opleidingsprogramma: opbouw en inhoud*

Over het algemeen stelt de commissie vast dat het programma beantwoordt aan de opleiding en coherent is opgebouwd. Aan de onderlinge afstemming van de opleidingsonderdelen wordt voldoende aandacht besteed. Er wordt gestreefd naar een heldere, inzichtelijke structuur waarin de diverse vakken in voldoende mate worden aangeboden. In het aanbod binnen deze structuur moet meer aandacht besteed worden aan een aantal vaardigheden zoals techniek, bouwregelgeving, juridische en administratieve aspecten, budgettering. De studenten zijn tevreden over het programma. In een aantal gevallen vinden ze sommige vakken niet echt toegespitst op interieurvormgeving.

Het actualiteitsgehalte van de opleiding varieert per hogeschool en is afhankelijk van de mate waarin een visie voor de toekomst is ontwikkeld en hoe de dialoog met een breed - ook internationaal – beroepsveld wordt gevoerd. De modularisering van de programma's dient nog verder uitgewerkt te worden.

Studenten en docenten waren positief over de inspraak die zij hadden in de opbouw van de onderwijsprogramma. Het werkveld voelde zich in zekere mate hierbij 'gepasseerd'. De opleiding is niet overal even actief in het betrekken van de beroepswereld bij het onderwijs op verschillende niveau's.

1.1.7 *het afstudeerwerk en werkveldervaring*

Over het algemeen zijn het concept, de inhoud en het niveau van het afstudeerwerk relevant aan de opleiding. De studenten waren eveneens tevreden over de begeleiding. Uitzondering hierop is de Hogeschool Sint-Lukas, waar de commissie geen duidelijk beeld kreeg over de begeleiding en de beoordeling, alsook over het gewicht van dit onderdeel in het curriculum. De commissie betreurt dat er - op één uitzondering na - weinig eindwerken getoond werden.

Het gemiddelde niveau van de afgestudeerden is redelijk tot goed. Vanuit de beroepspraktijk is de waardering voor het niveau van afgestudeerden voelbaar. Dit vertaalt zich in werkaanbiedingen.

De stage wordt gezien als een directe confrontatie met de feitelijke beroepspraktijk. In twee hogescholen wordt een werkstage georganiseerd, in één hogeschool wordt een kijkstage aangeboden. De Hogeschool Gent organiseert nog geen stage, maar de opleiding is zich bewust van het belang ervan en werkt aan oplossingen.

De commissie is van mening dat de plaats en het karakter van de stage binnen het curriculum blijven moet opgevolgd en geëvalueerd moet te worden: stagevormen uitbreiden, stageduur zorgvuldig bepalen en opvolging goed organiseren. Dit alles in relatie tot wat structureel en in houdelijk haalbaar en zinvol is voor het studieproces. De commissie is zich bewust dat er rekening moet gehouden worden met de korte studieduur van de opleiding.

1.1.8 internationalisering

De internationale dimensie wordt zowel door de studenten als door de docenten als belangrijk voor de ontwikkeling aanzien. Studenten en docenten nemen deel aan het Socrates programma. De samenwerking met buitenlandse instellingen manifesteert zich voornamelijk via studiereizen en studentenuitwisselingen.

De opleidingen kunnen gebruik maken van de ervaringen en contacten van het departement, maar die contacten zijn niet toegespitst op de opleiding.

De commissie is van mening dat de internationalisering veel actiever georganiseerd moet worden en beter aangepast aan de behoeften van interieurvormgeving.

Het structureren van samenwerkingsprojecten en studentenuitwisseling met buitenlandse instituten verdient een aanbeveling.

Studenten verkiezen een buitenlandse stage boven internationale uitwisseling. De commissie suggereert om een synthese te zoeken tussen stage en internationale studie-ervaring.

1.1.9 leersituatie

De studenten tonen zich overwegend tevreden over de gehanteerde werkvormen.

Er bestaat een redelijk evenwicht tussen algemeen erkende werkvormen en studieactiviteiten, maar er wordt relatief weinig stimulans gegeven mbt het leren gebruiken van researchresultaten of digitale middelen.

Nieuwe onderwijsvormen werden zo goed als niet waargenomen.

Het niveau en hoeveelheid van de beschikbare leermiddelen was echter voldoende. De digitale leermiddelen waren overal in ontwikkeling.

1.1.10 toetsing en evaluatie

De studenten toonden zich tevreden over de wijze van toetsing en vonden de beoordelingen duidelijk. De formele procedures van de toetsing en evaluaties waren duidelijk omschreven.

De wijze van toetsen is gerelateerd aan de aard van de leerdoelen en helder geformuleerd. De beoordeling wordt goed uitgedrukt in cijfers en letters, en de individuele studieprestatie wordt bediscussieerd in jury's en andere beoordelingsvergaderingen.

De commissie merkt op dat de beoordelingscriteria nog explicieter moeten worden benoemd, zodat de opleidingen inhoudelijke beoordelingscriteria kunnen hanteren, die een richting aan het onderwijs geven, een indicatie dus voor de geschiktheid voor het beroep.

Dit impliceert betrokkenheid van externen in de beoordeling van resultaten en daarmee ook de gewenste confrontatie met de beroepswereld.

1.1.11 studie- en studentenbegeleiding

Instroombegeleiding door middel van verschillende voorlichtingsactiviteiten en het schriftelijk materiaal is als uitgebreid en goed te beschrijven, maar de uiteindelijke resultaten hiervan en gerealiseerde aansluiting op de vooropleiding blijven voor de commissie onduidelijk.

Monitoraat is vaak nog onvoldoende geformaliseerd, waardoor zowel bij studenten als docenten onduidelijkheden bestaan over taakinvulling, tijdbesteding en verantwoordelijkheden.

De psychosociale begeleiding en ombudsdienst is centraal binnen de hogescholen geregeld.

De studielast is gebaseerd op 28 studie-uren per studiepoint. De studie-uren bestaan uit lesuren en zelfstudie. Er wordt veel geëxperimenteerd om een goede verhouding lesuren/zelfstudie te bepalen. Er worden voldoende herkansingsmogelijkheden aangeboden. De studenten tonen zich in wisselende mate tevreden over de studiebelasting.

De communicatie van de onderwijsdoelstellingen en onderwijsorganisatie is formeel goed. De commissie heeft over het algemeen een positieve indruk van studentenparticipatie in de besluitvormingsprocedure van de opleidingen. De studenten worden zeker serieus genomen in hun werk en hun wensen.

1.1.12 studeerbaarheid en studierendement

De juiste verdeling van de studielast garandeert over het algemeen een voldoende studievoortgang, waarbij de tweede periode van het eerste jaar wel eens zwaar wordt bevonden. Het slaagpercentage van het eerste jaar ligt gemiddeld rond de 65 %. Daarna stijgt het nog enigszins.

Het opleidingsrendement in % van de instroom vertoont een constant beeld: ruim 45 % na drie jaar. Deze percentages kunnen in vergelijking met andere opleidingen wat laag uitvallen, maar zijn gebruikelijk voor dit type opleiding.

De instroombegeleiding en de selectieve functie van het eerste jaar zijn nog niet helemaal voldoende, waardoor de uitvalpercentages in het tweede jaar nogal hoog liggen. De noodzaak om verbetering van de rendementen na te streven en de uitval zoveel mogelijk te reguleren wordt voldoende onderkend.

1.1.13 afgestudeerden

De alumni waren over het algemeen positief over het leren ontwerpen en het bedenken van een totaalconcept, maar zij misten vooral praktische kennis en een goede kennis van de zakelijke kant van de beroepspraktijk.

Zij waren doorgaans positief over de begeleiding en het brede aanbod van de vakken, maar minder tevreden over de theoretische onderbouw.

De meeste afgestudeerden die de commissie gesproken heeft, kloegen over een gebrek aan geschikte of gewenste jobs, maar waren voldoende voorbereid om in allerlei aanverwante werkdomeinen te kunnen functioneren.

Het alumni beleid dat zowel voordelen biedt voor de opleiding, maar ook afgestudeerden ondersteunt in hun behoefte aan nascholing is amper ontwikkeld. Consultancy/coaching worden op een informele manier aangeboden.

1.1.14 maatschappelijke dienstverlening

De opleidingen zijn vrij actief op het vlak van maatschappelijke dienstverlening. Samenwerking met bedrijven, en interne projecten in opdracht van derden (die dikwijls ook uitgevoerd worden), getuigen hiervan.

Er ontbreekt echter een kader om de activiteiten beter te laten renderen voor de opleiding en voor de hogescholen.

1.1.15 onderzoek

De opleiding geeft in de gesprekken aan dat onderzoek niet van toepassing is voor een één-cyclus opleiding. De commissie is het hiermee eens.

1.2 conclusies

Dit rapport is opgesteld in een periode waarin de opleiding interieurvormgeving verwickeld is in een omvangrijk herstructureringsproces. De omvorming van de 4-jarige opleiding binnenhuisarchitectuur naar de 3-jarige opleiding interieurvormgeving is nog niet helemaal verwerkt. De invoering van de BA/MA-structuur vergt grote inspanningen van het personeel.

Door deze visitatie op te vatten als een wenselijk advies in het herstructureringsproces van de individuele opleidingen is dit rapport tevens het verslag van een deel van dit proces.

De commissie zal zich geslaagd vinden in haar taak, wanneer de individuele opleidingen niet enkel naar de aanbevelingen voor hun eigen onderwijsproces zouden kijken, maar vervolgens de discussie met elkaar zouden aangaan over meer overstijgende aspecten van de opleiding.

Zo is de positie binnen het beroepsveld en maatschappelijke erkenning van een interieurvormgever in relatie tot de titel van interieurarchitect een zeer actueel thema. Interieurvormgevers en interieurarchitecten leveren beiden een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de burger. De praktijk van interieurvormgever en interieurarchitect is nauw verbonden met maatschappelijke, economische en culturele ontwikkelingen. De huidige ontwerpwereld wordt in snel tempo internationaler, meer gevarieerd, gedifferentieerd en multidisciplinair. Op een andere wijze dan tot nu toe wordt een beroep gedaan op de conceptuele en creatieve vermogens: de ontwerper is niet enkel de ideeënontwikkelaar maar wordt een partner in de realisatie. Het is wenselijk om deze verschuiving goed te interpreteren. Wie effectief wil opereren in de interieurwereld, zal zijn weg moeten vinden om in de uitvoeringsnetwerken te participeren.

De nieuwe economie van de Europese eenwording is een feit. Op welke manier gaat de vormgeving in Vlaanderen een rol spelen in deze nieuwe context? Hoe verhouden Vlaamse interieurvormgevers zich tot brede Europese markt, tot de internationale opdrachtgevers? Stimuleert het onderwijs voldoende een gerichtheid op Europa ?

Door het gebruik van computers en elektronische netwerken liggen veel meer mogelijkheden tot samenwerking en uitwisseling open dan vroeger.

Een van de sterke punten van de opleiding interieurvormgeving is de goede, soms conceptueel gerichte ontwerpbasis - met name op het gebied van de functionaliteit - en de focus op de beoefening van het vak. Deze kracht kan tevens snel een zwakte worden, wanneer de Vlaamse interieurvormgever niet meer op het zakelijke en internationale aspect richt. Met de huidige media-ontwikkeling is er meer kans om het inzicht in de mogelijkheden van het beroep te vergroten. Voor dit relatief jonge vakgebied is het nu de unieke kans om zijn positie in het ontwerp/designlandschap te bepalen en te versterken. Het probleemoplossend vermogen in relatie tot gebruiksvriendelijkheid is hier de troef.

De belangrijkste aanbevelingen voor een succesvol bestaan op langere termijn zijn volgens de commissie de volgende:

- de versterking van de impact op het werkveld door concrete samenwerkingprojecten tussen onderwijs en beroepswereld;
- de versterking van de internationale gerichtheid;
- meer aandacht voor zakelijke kennis en waardigheden;
- meer aandacht voor het goed functioneren in de diverse multidisciplinaire werkomgevingen;
- een platform creëren voor studenten en alumni om in contact te blijven met het veranderende werkveld;
- een goed functionerend kwaliteitssysteem ontwikkelen in functie van het opbouwen van de geloofwaardigheid en de integriteit van de jonge opleiding.

De sterkte/zwakte analyse van de opleiding interieurvormgeving geeft de commissie geen aanleiding om ingrijpende wijzigingen te verlangen in het bestaande subsidiëringpatroon. Toch adviseert de commissie de overheid om na te gaan, hoe meer middelen ingezet kunnen worden ter ondersteuning van diverse internationaliseringsinitiatieven.

2.1 Hogeschool Gent

inleiding

situering

De opleiding interieurvormgeving maakt deel uit van het departement Architectuur van de Hogeschool Gent. Deze hogeschool organiseert 4 basisopleidingen hoger kunstonderwijs. De opleiding interieurvormgeving is een basisopleiding van één cyclus. Daarnaast heeft het departement twee twee-cycli-opleidingen, namelijk Audiovisuele Kunst en Beeldende Kunst. Naast het kunstonderwijs biedt de Hogeschool Gent een groot aantal basisopleidingen aan in diverse studiegebieden.

De opleiding interieurvormgeving heeft een moeilijke tijd achter de rug. De herprofilering 'Binnenhuisarchitectuur' vanuit een twee-cycli-structuur naar een één-cyclus-opleiding interieurvormgeving heeft haar sporen nagelaten in de organisatie. Toch zijn de ambitie, de identiteit en de positie van de opleiding binnen het departement overeind gebleven. De commissie spreekt hier ten aanzien van alle medewerkers haar waardering over uit. Op het moment van de visitatie bleek dat het studentenaantal stabiel is, de sfeer goed is en er hard wordt gewerkt.

zelfevaluatie rapport

Het zelfevaluatie rapport beantwoordt aan de eisen van een valide en betrouwbaar onderzoek en is zeer zakelijk, maar minimalistisch opgesteld.

Zowel personeel als studenten van de opleiding interieurvormgeving was op de hoogte ervan, maar zijn niet echt betrokken geweest bij het opstellen van het rapport. De eindredactie is binnen de opleiding gebleven.

Veel van de problemen en positieve ontwikkelingen waar de commissie op gestuit is tijdens het bezoek, zijn in het zelfevaluatie rapport beschreven en toegelicht. De commissie heeft op basis van de gesprekken de indruk dat de schrijver van het zelfevaluatie rapport voldoende de situatie, zoals die door medewerkers en studenten wordt ervaren, heeft weergegeven. De commissie waardeert de objectiviteit van de analyse in het rapport. De voorgestelde verbeteracties hebben echter geen concrete invulling gekregen.

Het bezoek was goed voorbereid en verliep in een aangename en constructieve sfeer. De opkomst en bereidheid tot samenwerking waren groot. De commissie vond voldoende adequate informatie zowel in de gesprekken met het departementshoofd, de betrokken medewerkers, de docenten, de studenten, de alumni en de beroepsveldvertegenwoordigers, als in de getoonde bijlagen. Er was echter relatief weinig studenten- en projectwerk te zien.

2.1.1 bespreking van de thema's

2.1.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg

beleid

De opleiding heeft op het moment van de visitatie geen adequate eigen visie op het beroep en op de nationale en internationale ontwikkelingen binnen het beroepsveld. De huidige visie geeft weer hoe de opleiding de studenten onderwijst en niet waarvoor ze de studenten opleidt. Het beroep is niet echt richtinggevend geweest voor de opbouw van de opleiding.

De commissie raadt aan om de vereiste kennis, vaardigheden en beroepshouding van de student expliciet te omschrijven, waardoor de gewenste prestatie van de student binnen de opleiding een duidelijke lijn krijgt. De commissie waardeert dat de opleiding zich duidelijk tracht te positioneren als een beroepsgerichte opleiding, alhoewel dit niet duidelijk genoeg naar voren komt in de beschikbare stukken met betrekking tot de opdrachtverklaring en het onderwijsconcept.

De commissie heeft kennis genomen van de werkzaamheden in het kader van de BA/MA-structuur. In de voorstellen wordt wel degelijk rekening gehouden met de buitenwereld bij de omschrijving van de eindkwalificaties van de afgestudeerden en de toetsing ervan in de beroepspraktijk. De commissie verheugt zich over deze visie en het duidelijke beleid in verband met de inhoud van het toekomstige curriculum. Het juist en tijdig inschatten van een toekomstperspectief voor zowel het beroep als het onderwijs is een van de belangrijkste taken van het management en de opleidingscommissie en vormt een ultieme conditie voor het handhaven van de kwaliteit en continuïteit binnen het opleidingscurriculum.

kwaliteitszorg van de opleiding

De centrale kwaliteitsdienst van de hogeschool tekent de krijtlijnen uit waarbinnen de kwaliteitszorg zich ontwikkelt. De praktische uitvoering is een verantwoordelijkheid van het departement: ieder departement bepaalt derhalve zelf hoe het de kwaliteitszorg invult.

Binnen het departement zijn er twee kwaliteitscoördinatoren met elk een opdracht van 20 %. Hun enige opdracht is de bevraging van studenten. Zij rapporteren de resultaten aan de directie en doen - indien nodig - suggesties tot verbetering. Beide hebben enkel een uitvoerende functie en nemen niet actief deel aan het beleid. De verantwoordelijkheid voor de implementatie van de verbeteringen ligt bij de departementsraad voor wat de departementale aangelegenheden betreft en bij de opleidingscommissie voor wat de opleiding betreft. Beide coördinatoren vinden dat de opleidingen gevolg geven aan hun rapporten.

Voor de uitvoering van de kwaliteitszorg heeft het departement gekozen om dit een taak van iedereen te maken. De kwaliteitszorg en -bewaking zijn dan ook niet herkenbaar als een vast onderdeel van het beleid maar vindt plaats in werkbesprekingen, opleidingscommissies en docentenoverleg. Veel 'verantwoordelijkheid' ligt bij de opleidingscommissie.

De impliciete vorm van dit soort kwaliteitszorg roept bij de commissie vragen op: er zijn vooraf geen criteria bekend en er wordt weinig schriftelijk vastgelegd. De commissie vindt het wenselijk dat er een kwaliteits-

verantwoordelijke zou zijn op opleidingsniveau die alle activiteiten bundelt en bijstuurt. Er is ook een behoefte aan meer structuur en ondersteuning op hogeschoolniveau.

2.1.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

Het zelfevaluatierapport geeft een aantal verbeterpunten aan. Er is echter geen concreet uitvoeringsplan met acties en timing opgesteld. De opleiding wacht op het rapport van de commissie om de veranderingen te starten. De commissie vindt dit niet voldoende en stelt dat de opleiding zelf haar prioriteiten en tijdsplanning moet opstellen.

Er is geen specifieke uitvoerende functie voor de kwaliteitszorg in de opleiding: het management kiest ervoor dat alle docenten de verantwoordelijkheid zouden dragen. Toch vindt de commissie dat de kwaliteitszorgtaken explicieter aan fysieke personen toegewezen moeten worden.

Het gewicht van het kwaliteitsonderzoek in de inhoudelijke visie van de opleiding is voor de commissie onbekend gebleven.

De opleiding zegt dat ze de beslissingen die genomen worden over de inhoud van het onderwijs via de opleidingscommissie toetst, maar de commissie heeft twijfels over de impact van deze methode.

De rol die het werkveld kan spelen in de kwaliteitsbewaking is beperkt tot het personeelsbeleid van de opleiding: de opleiding beschikt over docenten die werkzaam zijn in het beroep. Het gastdocentenbeleid is zeer minimaal.

Wel kon de commissie vaststellen dat er voldoende inspraak van de studenten mogelijk was. De communicatie tussen de docenten en het afdelingshoofd en de docenten onderling lijkt goed genoeg om afspraken te maken, maar is niet formeel genoeg om de beoogde continuïteit in de uitvoering van verbeterdoelen te garanderen.

Het feit dat er geen directe verantwoordelijke voor kwaliteitsaspecten en -verbeteringen aangeduid is, draagt niet de goedkeuring weg van de commissie. De commissie gaat ermee akkoord dat het kwaliteitsproces moet worden gedragen door de groepsdynamiek, maar de uitvoering of de concretisering wordt het best aan één of meerdere verantwoordelijken toevertrouwd.

2.1.1.3 personeel

Het personeelsbeleid werd historisch bepaald. De verschillende instellingen voerden voor de fusie elk een eigen personeelspolitiek. Naweeën van de reorganisatie zijn nog steeds merkbaar: er zijn verschillende statuten en weddenverschillen tussen de personeelsleden die vandaag in de opleiding actief zijn en die een belemmering zijn voor de collegiale werkomstandigheden. De commissie is zich bewust van de problematiek van het personeelsbeleid zoals dat uit het verleden is overgeleverd: er is enige frustratie merkbaar over vermeende onderwaardering bij sommige docenten. De commissie is van oordeel dat de erfenis van het verleden een te grote hypotheek legt op het functioneren van de opleiding nu en in de toekomst en vraagt speciale aandacht vanwege het hogescholenbestuur voor de afbouw van de erfenis. In die zin is er nog geen toekomstgericht personeelsplan. De aandacht voor professionalisering, mobiliteit en personeelsplanning vindt enkel plaats op een informele en accidentele basis.

De technische deskundigheid van het onderwijzend personeel wordt gezocht in de beroepservaring, maar een gerichte vakinhoudelijke bijscholing van het docententeam kwam niet echt ter sprake.

Bij de selectie van nieuwe docenten speelt de deskundigheid en het functioneren in de eigen beroepspraktijk weer een rol.

Opvallend is de geringe tot geen inzet van gastdocenten en gastsprekers, wat niet enkel door budgettaire omstandigheden maar ook door de opleidingscultuur veroorzaakt wordt. De cultuur van de opleiding moet veranderen: er is een netwerk van gastdocenten, internationale en stagecontacten nodig om de vernieuwde onderwijsonderdelen in het curriculum te positioneren en te integreren.

De betrokkenheid en het enthousiasme van het personeel is groot, en er is een goede stabiliteit in het docentenkorps. Uit de gesprekken bleek dat er behoefte is aan ondersteuning, niet alleen op het niveau van onderwijsontwikkeling (curriculumaanpassing, BA/MA-structuur, stages, gastdocenten en internationalisering) maar ook op administratief en logistiek vlak. Verder zijn de werkdruk, omwille van de grootte van de groepen, en het gebrek aan pedagogisch comfort (tijd hebben om cursussen te herschrijven en voor te bereiden) een frequent thema tijdens de gesprekken met de commissie geweest.

Er worden geen functioneringsgesprekken gehouden. De manier van leidinggeven wordt gekenmerkt door het begrip 'open deur', waarbij iedereen steeds bij het departementshoofd terecht kan om iets te regelen of af te spreken, maar zaken zoals taakomschrijving, taakverdeling en betrokkenheid bij het beleid zijn formeel niet voldoende geregeld. Er is ook een centrale vertrouwenspersoon van de hogeschool voor de docenten beschikbaar, maar een en ander volstaat niet om docenten werkelijk te ondersteunen bij problemen.

De visitatiecommissie is van mening dat de hogeschool meer ondersteuning moet bieden op het vlak van beleid en beleidsinstrumenten, zoals bijvoorbeeld het systematiseren van functioneringsgesprekken. Inzake het personeelsbeleid van de opleiding adviseert de visitatiecommissie dat zowel coaching als ondersteuning door de groep van het onderwijzend personeel zouden worden gedragen, maar door specifiek aangestelde personen zouden worden uitgevoerd.

De werking van het opleidingsteam werd als goed beoordeeld door de studenten en de afgestudeerden.

De administratief-technische ploeg telt 8 mensen voor het departement, die samen 1.000 studenten bedienen. De verschillende diensten zijn goed op elkaar afgestemd, mensen zijn gemotiveerd, de werksfeer is goed. De fysieke werkomstandigheden, voornamelijk het meubilair, kan beter, maar de ICT-voorzieningen zijn perfect. De samenwerking met het docentenkorps verloopt goed, er zijn weinig problemen met uroosters en lokalen. Het administratief-technisch personeel toont veel betrokkenheid bij de opleiding interieurvormgeving. De centrale diensten van de hogeschool bepalen de algemene lijn voor de administratie. Specifieke administratieve wensen worden niet echt gehonoreerd, maar de afdeling kan zelf één en ander verfijnen. Op financieel vlak is er veel meer autonomie dan vóór de fusie, wat als een verbetering wordt gezien.

2.1.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

Momenteel is de opleiding nog steeds gehuisvest op twee locaties. De eerste twee studiejaar zijn ondergebracht in een oud historisch ziekenhuiscomplex, de Bijloke. Het derde studiejaar huist in de oude gebouwen van de Academie. Deze toestand is tijdelijk, zoals aangegeven wordt in het zelfevaluatie rapport. Tijdens het bezoek klaagden de gesprekspartners over de lange en onduidelijke uitvoertijd voor de renovatie van de lokalen. Tijdens haar rondgang door de gebouwen van de Bijloke is de commissie onder de indruk geraakt van de reeds aanwezige faciliteiten en de uitgevoerde verbouwingswerken. Alhoewel dit gebouw niet

als een onderwijsgebouw ontworpen was, is de indeling uiterst effectief voor een ontwerpersopleiding. In het bijzonder de twee reeds verbouwde ateliers, met een duplex-werkruimte en een afgescheiden gedeelte voor overleg en met een uitgang naar de tuin maakten een zeer positieve indruk.

De personeelsvertrekken, de documentatie- en stalenruimte, de computerlokalen en de gangen verkeren integendeel nog steeds in een erbarmelijke staat. De commissie ondersteunt de wens van de opleiding om de nog uit te voeren verbouwingen zo spoedig mogelijk te voltooien. Daarnaast heeft de opleiding behoefte aan een - desnoods opleidingsoverschrijdende - werkplaats.

De gebouwen van de Academie werden niet bezocht.

Als conclusie vindt de commissie dat de technische toestand van het gebouw hier en daar nog te wensen overlaat, maar de ruimte en de faciliteiten die zijn toegewezen aan de opleiding interieurvormgeving zijn ruim voldoende. Het hogeschoolbestuur zou de nog uit te voeren verbouwingen een hogere prioriteit moeten geven.

Ten aanzien van de ICT-voorzieningen zijn de docenten en de studenten nogal kritisch: de beschikbare middelen volstaan niet om goed te kunnen inspelen op recente ontwikkelingen.

De bibliotheek/mediatheek heeft een eigen plek in het gebouw en is goed uitgebouwd en toegankelijk. Het aankoopbeleid is erg verantwoord en er wordt blijkbaar systematisch getracht om de lacunes op te vullen. Wel is geen uitbreiding meer mogelijk op de huidige locatie.

De studenten en de docenten kunnen gebruikmaken van een cafetaria met warme maaltijden op de campus Bijloke.

2.1.1.5 onderwijsdoelstellingen

De commissie constateert dat er op dit ogenblik geen duidelijke omschrijving van de doelstellingen is.

De eindtermen van de opleiding in de zin van competenties dateren uit 1997 en hebben de vorm van een algemene beschouwing. De in deze documenten vermelde vaardigheden zijn te algemeen en enkel attitudegebonden. De competenties van afgestudeerden zijn nog niet duidelijk omschreven.

De commissie vindt het jammer dat de eindtermen geen specifiek onderwerp zijn geweest van een bevraging bij de alumni en het werkveld. Uit gesprekken met de vertegenwoordigers van het beroepsveld concludeert de commissie wel dat de kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden die de studenten aan het einde van de opleiding verworven hebben, toereikend zijn om adequaat te functioneren in de beroepspraktijk.

Binnen de BA/MA-werkgroep is er wel een duidelijke formulering van de doelstellingen voor de toekomst aanwezig. De commissie is van mening dat deze nieuwe visie zo snel mogelijk openbaar moet worden gemaakt, zodat ze gedragen kan worden door de voltallige groep van het onderwijzend personeel.

De opleiding is zich bewust van de positie en het gewicht van ICT binnen de opleiding. Gezien de praktijkgerichtheid van de opleiding is een continu inspelen op recente ontwikkelingen binnen ICT onontbeerlijk. Dit uit zich onder meer in de beslissing om zowel Apple als IBM in het onderwijsprogramma op te nemen.

Opvallend is dat ondanks een gunstig klimaat binnen het departement, grensoverschrijdende activiteiten geen belangrijk element vormen van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding.

2.1.1.6 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

De commissie stelt vast dat het programma beantwoordt aan de opleiding, maar vraagt zich af of alle vakken relevant gemaakt worden voor de inhoud van de opleiding. De onderlinge afstemming van de vakken verdient meer aandacht. De commissie is tevens van oordeel dat het praktijk- en theorieonderwijs nog niet optimaal op elkaar zijn afgestemd. Ook het werken in teamverband, wat één van de belangrijkste voorwaarden van het beroepsmatig functioneren is, wordt zelden of niet geoefend.

De studenten vinden niet alle vakken - voornamelijk in het derde jaar - echt toegespitst op het interieur. Zij zijn van mening dat economisch-financiële kennis ontbreekt, maar zijn overwegend positief over de bagage die zij hebben gekregen.

De docenten en de studenten zijn van oordeel dat ze voldoende inspraak hebben in de samenstelling van het curriculum, maar ze missen een duidelijke feedback.

De commissie is van mening dat het programma onvoldoende rekening houdt met de karakteristieken van de studenteninstroom, voornamelijk bij de theorievakken. Aanbod en structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma zijn formeel in het ZER aangegeven, maar er wordt in de praktijk weinig gebruik van gemaakt. De commissie suggereert om te onderzoeken of de niveau- en achtergrondverschillen in de instroom met dit instrument verholpen kunnen worden.

Het individuele niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen kan de commissie als zeer uitgewerkt en verzorgd omschrijven.

2.1.1.7 afstudeerwerk en/of werkveldervaring

De commissie constateert een enorme behoefte aan stage - in welke vorm dan ook - in het opleidingsprogramma. De opleiding is zich daarvan bewust en werkt aan oplossingen.

De commissie beseft dat een stage niet evident is in een driejarige opleiding. Zij suggereert om stagevormen te zoeken die verenigbaar zijn met de studielast en studieduur (kijkstage, stage als afstudeeropdracht, stage als keuzeatelier, enzovoort), de stageduur zorgvuldig te bepalen en de opvolging goed te organiseren.

Het concept, de inhoud en het niveau van het afstudeerwerk zijn relevant voor de opleiding. Het afstudeerwerk bestaat uit één van de twee aangeboden atelieropdrachten die zoveel mogelijk op individuele basis door docenten begeleid wordt. De studenten waren positief over de begeleiding van het eindexamen, al vinden ze de beschikbare tijd voor het eindwerk zeer krap. De commissie heeft weinig eindexamenwerk gezien, waardoor ze de doelstelling 'uniek en individueel project' niet kan toetsen.

De begeleiding en de beoordeling van afstudeerwerken, alsook het gewicht van dit onderdeel in het curriculum van de opleiding zijn voor de commissie duidelijk en kunnen als verantwoord omschreven worden.

2.1.1.8 internationale dimensie

De commissie stelt vast dat er slechts een geringe vraag is naar internationalisering vanuit de opleiding. De meeste docenten zijn niet op de hoogte ervan of hebben geen uren meer vrij binnen hun opdracht. De

bestaande contacten hebben een sterk ad-hockarakter en manifesteren zich voornamelijk via studiereizen die jaarlijks worden aangeboden.

De meeste studenten verkiezen een stage in het buitenland in plaats van een internationale uitwisseling. Enkele studenten die deelgenomen hadden aan het Socrates-programma via de coördinator Buitenland van de hogeschool klaagden erover dat de partnerscholen niet goed waren gekozen en dat de opleidingsonderdelen die zij daar gevolgd hadden niet erkend en de examens niet gehonoreerd werden door de opleiding. Dit strookt niet met de bedoeling en de opzet van de Socrates-uitwisseling.

De internationale dimensie wordt zowel door de studenten als door de docenten als zeer belangrijk voor de ontwikkeling aanzien. De opleiding zou baat hebben bij de aanwezigheid van buitenlandse of buitenschoolse studenten en/of docenten.

De commissie adviseert hieromtrent een initiatief te nemen, rekening houdend met de positionering ten opzichte van stages of afstudeerwerk.

2.1.1.9 leersituatie

De werkvormen en de studieactiviteiten zijn niet overal even verantwoord inzake het effectief leerproces van de studenten. De meeste theoriecursussen laten veel te wensen over. Het actualiseren van de cursussen, zowel de inhoud als de vorm, is een noodzaak en een prioriteit. Voor sommige cursussen wordt de noodzakelijke feitenkennis onvoldoende historisch, economisch en sociaal gesitueerd.

De commissie kan vaststellen dat op het domein van het praktijkonderwijs de aangewende onderwijsvormen voldoende beargumenteerd en gsystematiseerd worden.

Naargelang de vakinhoud worden de lessen opgesplitst in vier categorieën, waarbij A-uren hoorcolleges zijn, B-uren geleide oefenactiviteiten, C-uren werkveldgebonden activiteiten en D-uren zelfstudie. Hoewel deze systematiek zeer helder en voldoende didactisch verantwoord is met het oog op het realiseren van de individueel beoogde leerdoelen, is de commissie van mening dat ook innovatieve onderwijsvormen op een goede wijze een actieve kennisverwerving en studiehouding stimuleren. Er bestaat echter nog geen informatie en duidelijkheid over hoe de opleiding van plan is om met dit gegeven om te gaan.

De commissie wil ook pleiten voor een grotere aandacht voor het werken in teamverband. De studenten zijn overwegend erg individueel gericht, wat niet echt als beroepsgericht beschouwd kan worden.

De relatie met de studenten is goed, de docent inzet is groot, maar persoonlijke begeleiding wordt moeilijk door de grootte van de groepen.

De studenten toonden zich tevreden over de gehanteerde werkvormen en waardeerden de begeleiding. Ze toonden zich in wisselende mate tevreden over de studiebelasting. Ze wezen de commissie op een knelpunt in de proportie A-B-C-D-uren in het tweede jaar.

2.1.1.10 toetsing en evaluatie

De commissie stelt vast dat de toetsing en de evaluatie goed functioneren. De formele procedures zijn duidelijk omschreven in de studiegids.

De toetsing vindt in feite op twee niveaus plaats. Er is een continue toetsing van de studieprestaties tijdens de onderwijsperiodes, en er is een evaluatie tijdens de examenperiode. De commissie vond de criteria die aan de diverse beoordelingen ten grondslag liggen, voldoende expliciet in de studiegids omschreven.

De beoordelingen zijn openbaar en de studenten kunnen erbij aanwezig zijn. De studenten krijgen tijdig feedback, zodat de beoordeling geen grote verrassing hoeft te zijn. De studenten zijn positief over de wijze van toetsing en vinden de beoordelingen meestal goed uitgelegd.

Het is voor de commissie echter niet duidelijk welke inhoudelijk beargumenteerde criteria de opleiding hanteert voor de ongeschiktheid voor het beroep en verdere studie en waarom dit pas in het tweede jaar gebeurt. De commissie is van mening dat dit veel te laat is, zeker voor de studenten die al een andere opleiding gevolgd hebben.

2.1.1.11 studie- en studentenbegeleiding

De commissie heeft de indruk dat de studie- en studentenbegeleiding goed georganiseerd is.

De taakverdeling en de verstandhouding tussen de ombudsdienst en de studentenbegeleiding zijn uitstekend. Beide diensten zijn per departement en per studiejaar georganiseerd.

De meest voorkomende problemen zoals slechte studievoortgang door faalangst, gebrek aan organisatievermogen, uitstelgedrag en omgaan met stress worden binnen de eigen mogelijkheden opgelost. Bij meer gecompliceerde situaties kan de ombudsdienst de student doorverwijzen naar de psycholoog van de hogeschool, die ook sessies met de studenten over studieproblemen organiseert.

Het initiatief voor begeleiding ligt bij de studenten. Er worden preventief gesprekken met studenten over hun studiekeuze en studievoortgang gevoerd.

De opleiding legt bij de begeleiding van de student de nadruk op de maatregelen om de gedifferentieerde studenteninstroom te kanaliseren en de slaagkansen van de studenten optimaal te houden. Instroombegeleiding door middel van verschillende voorlichtingsactiviteiten en monitoraat werd uitgebreid, maar functioneert niet altijd even goed.

Er is niet voorzien in activiteiten ten aanzien van de aansluiting tussen secundair en hoger onderwijs, net zo min als in speciale voorlichtingsactiviteiten voor allochtone studenten.

De commissie is van mening dat het tot nu toe gevoerde beleid zich te weinig richt op de ontwikkeling van de aansluiting van de instroom.

De communicatie van de onderwijsdoelstellingen en onderwijsorganisatie is goed. De formulering van het studieverloop is volledig. De studenten gaven aan dat ze studiebegeleiding over het algemeen als voldoende beschouwen.

2.1.1.12 studeerbaarheid en studierendement

Tijdens de gesprekken bleek dat het studierendement hoger ligt dan de gegevens uit het ZER.

De commissie stelt een algemene tevredenheid van de studenten over de studeerbaarheid vast. Zij geven aan voldoende geïnformeerd te zijn over hun studieresultaten, spreken over een leuke sfeer en het goede contact met de docenten, hebben vertrouwen in het docentenkorps en vinden de studielast behoorlijk.

Wel constateert de commissie dat de stap tussen het eerste en tweede jaar te groot is. Als redenen wordt hier een ongelijke spreiding van de studielast genoemd, alsook een gebrek aan maturiteit bij veel studenten (middelbareschoolmentaliteit). Ook vinden de studenten dat ze in het eerste jaar niet echt voorbereid worden op het tweede jaar, dat veel technischer en dus moeilijker wordt.

De studenten vinden dat ze voldoende inspraak hebben, ze worden serieus genomen.

De slaagcijfers van de studie jaren zijn normaal, die van de individuele ateliers en theorievakken waren niet voorhanden. De gemiddelde studieduur ligt tot nu toe dicht bij de begrote studietijd.

2.1.1.13 afgestudeerden

De commissie vindt dat de opleiding werk moet maken van een alumni beleid, omdat dit een belangrijk instrument is bij het bijstellen en/of verfijnen van de opleiding. Er zijn contacten met alumni, maar die zijn veeleer toevallig en informeel.

Hoewel een groot aantal afgestudeerden zich onvoldoende voorbereid voelt, voornamelijk op praktisch vlak, is het werkveld overwegend positief over de relatief snelle integratie van de afgestudeerden in de werksituatie.

De afgestudeerden waren doorgaans positief over het leren ontwerpen en de begeleiding, maar ze waren minder tevreden over de theoretische onderbouw en de kennis van de zakelijke kant van de beroepspraktijk. Toch drukten de meeste afgestudeerden die de commissie gesproken heeft, hun teleurstelling uit over het feit dat ze zelden als ontwerper aan de slag kunnen.

De afgestudeerden geven specifiek de volgende aspecten als een lacune aan:

- de ICT-kennis;
- de lesvorm van de technische vakken die niet relevant is voor de inhoud;
- te theoretische lessen;
- het onvoldoende opvolgen van de nieuwe ontwikkelingen in de beschikbare materialen en technieken;
- het ontbreken van een stage.

De afgestudeerden uitten de wens dat de opleiding een plaatsingsbemiddeling en posthogeschoolcursussen zou inrichten.

De werkveldvertegenwoordigers ervaren lacunes voornamelijk in het ontbreken van een stage, de kennis op uitvoeringsvlak, de kennis van juridische aspecten van het vak, materiaalkennis en een kostenbewustzijn. Zij adviseerden unaniem een polyvalente technische stage als een onderdeel van het opleidingsprogramma. Het beroepsveld was positief over de nieuwsgierigheid en het enthousiasme van de studenten, maar de commissie adviseert om het werkveld en de alumni te betrekken bij de evaluatie en de actualisering van het opleidingsprogramma.

2.1.1.14 maatschappelijke dienstverlening

In het zelfevaluatie-rapport geeft de opleiding aan dat er weinig contacten met het werkveld zijn op het vlak van maatschappelijke dienstverlening. Er is ook geen beleid hieromtrent. De commissie concludeert dat ten aanzien van de externe contacten een verbetering mogelijk is en adviseert om een beleid in relatie tot het werkveld uit te bouwen. Het rendement van de maatschappelijke dienstverlening voor de opleiding en voor de hogeschool kan een gunstige invloed hebben op de opleidingscultuur.

2.1.1.15 onderzoek

De opleiding geeft in de gesprekken aan dat onderzoek niet van toepassing is voor een één-cyclus-opleiding. De commissie is het hiermee eens.

2.1.2 conclusies

De opleiding interieurvormgeving heeft een moeilijke periode achter de rug. De herstructurering heeft zijn sporen nagelaten, voornamelijk in het personeelsbeleid. Toch floreert de opleiding en blijft ze enthousiasme uitstralen, wat zich vertaalt in een groot aantal studenten. Docenten en gastdocenten zijn betrokken bij hun vak en bij de studenten. De relatie tussen de studenten en de docenten is goed. Met de komst van nieuwe jonge lectoren zijn niet alleen de vacatures ingevuld, maar krijgt de opleiding ook nieuwe inzichten en ideeën. Toch blijft de opleiding teveel op zichzelf gefocust. Er wordt hard gewerkt om de studenten zo goed mogelijk te begeleiden, maar de buitenwereld en het beroepsveld worden daar niet bij betrokken. De opleiding toont nog geen helder beeld van wat ze wil worden, een duidelijke koers is nog niet uitgestippeld.

De opleiding heeft een begin gemaakt van de BA/MA-structuur die een meer beroepsgerichte profilering van de opleiding mogelijk maakt, wat de commissie sterk waardeert.

In relatie tot het bovenstaande heeft de commissie de volgende adviezen en aanbevelingen:

- Het toetsen van het huidige onderwijsaanbod aan de beroepsrealiteit;
- De kwaliteitszorg concretiseren in prioriteiten en streefdoelen, een realistische tijdplanning opstellen voor de uitvoering van de verbeterpunten en voor de realisatie van de verbeterpunten één of meerdere verantwoordelijken aanduiden;
- Het formaliseren van de organisatie door middel van functie- en taakbeschrijvingen, wat noodzakelijk is bij het groeiende aantal studenten;
- De zorg voor het personeel formaliseren door middel van coaching en functioneringsgesprekken;
- Een geschikte stagevorm ontwikkelen;
- Het aantal contacten met het beroepsveld uitbreiden en duidelijke leerdoelen vooropzetten;
- Het opzetten van een alumnibeleid;
- Zorgen voor een goed aanbod van leermateriaal - ook digitaal - en voor de systematische vernieuwing ervan;
- Internationalisering moet zijn plaats en vorm krijgen in het curriculum;
- In overleg met het beroepsveld duidelijke eindtermen ontwikkelen: het is nodig de basiscompetenties vast te leggen van de student die de opleiding verlaat.

2.2 Hogeschool voor Wetenschap & Kunst

inleiding

situering

De opleiding interieurvormgeving maakt deel uit van de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, met vestigingen in Brussel, Gent, Leuven en Sint-Katelijne-Waver. Deze hogeschool bestaat uit acht departementen: Architectuur, Bedrijfskunde, Beeldende Kunst, Handelswetenschappen, Industriële Wetenschappen, Muziek, Dramatische Kunst en Onderwijs, Technologie en Toegepaste Taalkunde. De opleiding interieurvormgeving is een basisopleiding van één cyclus van het departement Architectuur. Dit departement biedt nog andere opleidingen aan: de twee-cycli-opleidingen Architectuur en Interieurarchitectuur en een postgraduaatopleiding Stedenbouw.

De Sint-Lucas-instituten zijn gesticht in 1862 te Gent en in 1887 te Brussel. Ze zijn in 1987 samengesmolten tot één instituut.

In 1995 fuseerden zij samen met 8 partnerscholen tot de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst. De opleiding interieurvormgeving is sinds het academiejaar 2002-2003 volledig gehuisvest in het voormalige Dominicanenklooster in het centrum van Gent.

De verhuizing van campus Honim, Brussel naar campus Sint-Lucas, Gent en de herprofilering 'Binnenhuisarchitectuur' vanuit een twee-cycli-structuur naar een één-cyclusopleiding interieurvormgeving, heeft grote veranderingen teweeggebracht qua studentenaantal en studentenprofiel binnen het departement. Zo bracht het wegvallen van het zogeheten 'Brusselse profiel' - waarmee de multiculturele context van Brussel bedoeld wordt - veranderingen in het onderwijsprogramma teweeg: taallessen bijvoorbeeld bleken overbodig, ook werd gewerkt aan het actualiseren van de lessen kunstgeschiedenis en de ontwikkeling van de culturele vormingsmodule.

De commissie is zich bewust van de overgangssituatie waarin de opleiding zich bevindt (waardoor de voorgenomen structuur nog niet functioneert), maar ook van het unieke gegeven dat er drie ontwerpopleidingen op één locatie zijn.

De interactie binnen hetzelfde departement en dan nog in het centrum van een stad, biedt zeker bijzondere mogelijkheden. Als enige opleiding in België is het departement Architectuur Sint-Lucas Gent volledig gespecialiseerd in ontwerp en vormgeving van en voor architectuur. Dankzij de directe inbreng van alle aangeboden disciplines interieurvormgeving, interieurarchitectuur, architectuur en stedenbouw, ontstaat de kans om een uitdagend curriculum te ontwikkelen. Het is nu de taak van de opleiding om deze kans te grijpen. De veel betere faciliteiten alsook de mogelijke kruisbestuiving door de aanwezigheid van andere aanverwante opleidingen worden in de gesprekken als de voordelen van de verhuizing aangehaald.

De opleiding vond dat de omvorming en de verhuizing goed voorbereid waren en verwacht niet dat deze gebeurtenissen een stempel zullen drukken op het functioneren van de opleiding.

Tijdens de visitatie werd een poging zichtbaar tot het vormen van een gestroomlijnde organisatie waarin de taken, de verantwoordelijkheden en de besluitvorming alsook het leerproces van de student duidelijk zijn vastgelegd.

zelfevaluatierapport

Het zelfevaluatierapport is duidelijk en gestructureerd, maar het blijft een theoretische weerslag van een overgangperiode, waardoor een aantal onderdelen verdere uitwerking nodig hebben. De opleiding beschrijft per evaluatievraag veeleer de toekomstvisie dan de feitelijke situatie. De hoofdstukken bevatten veel beschrijvingen en weinig analyses. De commissie is van mening dat de analyse van de probleemgebieden (bijvoorbeeld interieurarchitect versus interieurvormgever binnen een opleiding) nog onvoldoende kritisch is.

De commissie ontving een aantal belangrijke stukken te laat. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding het nodige materiaal tijdens de visitatie ter inzage gelegd.

Door de overheveling van Honim, Brussel naar Sint-Lucas, Gent was geen uitgebreid overleg mogelijk en zijn noch het personeel noch de studenten van de opleiding bij het schrijven van het rapport betrokken. De redactie gebeurde door de opleidingscoördinator, na overleg met een kleine groep docenten. De eindredactie is door het departementshoofd uitgevoerd.

Het bezoek was organisatorisch goed voorbereid en verliep in een gastvrije atmosfeer en in een bijzonder mooie omgeving. De commissie verzamelde voldoende informatie zowel in de interviews als in het getoonde studenten- en projectwerk. Niettemin formuleert de commissie een aantal kritische opmerkingen: niet alle gesprekspartners waren op de hoogte van het doel van de visitatie, waardoor de gesprekken niet altijd op een constructieve manier konden verlopen.

2.2.1 bespreking van de thema's

2.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg

beleid

In het zelfevaluatierapport stelt de opleiding dat zij een exclusieve, zo breed mogelijke ontwikkeling van de student beoogt, in de veronderstelling dat niet de school, maar het actuele beeld van het beroep de richting van de discipline bepaalt. Door de aandacht te richten op de culturele, filosofische en ethische aspecten van de relatie tussen mens en ruimte, wil de opleiding de interieurvormgevers zo opleiden dat zij in staat zijn een vernieuwende invulling te geven aan het huidige beroepsbeeld in de maatschappij. De opleiding geeft aan dat het verschil tussen interieurarchitectuur en interieurvormgeving berust op het feit dat de interieur-architect veeleer met duurzame ingrepen bezig is die dichter bij de architectuur liggen. De interieurvormgever daarentegen creëert veeleer meer wisselbare en tijdelijke sferen. De binnen het departement aanwezige opleidingen worden als complementair en niet als concurrerend beschouwd.

De opleiding speelt op dit standpunt in door een specifieke profilering aan te bieden en alert te blijven voor de ontwikkelingen in het beroepsveld en in de maatschappij. Het taboe van de decoratie zal doorbroken moeten worden. Hier wil de opleiding aan werken door deze specialisatie op te waarderen binnen de bachelorstructuur van de opleiding.

De opleiding interieurvormgeving wil zich duidelijk positioneren als een beroepsgerichte opleiding binnen de hogeschoolstructuur, hoewel dit enkel duidelijk naar voren komt in de beschikbare stukken met betrekking tot het beleid, de opdrachtverklaring en het onderwijsconcept.

De commissie constateerde tijdens het bezoek dat er weinig integratie is tussen de opleidingen op studentenniveau. Ze is van oordeel dat het benutten van de integratiemogelijkheden binnen de hogeschool zowel op beleidsniveau als op onderwijsniveau een taak is van de opleiding en een consistente opzet van het onderwijs mogelijk maakt.

kwaliteitszorg van de opleiding

Op het gebied van kwaliteitszorg heeft de commissie geen eenduidig beleid vanuit de hogeschool waargenomen. De praktische uitvoering van kwaliteitszorg in de opleiding wordt volledig gedelegeerd aan de departementen. Ze kan op deze manier aangepast worden aan de behoeften van de opleiding.

De kwaliteitszorg van de opleiding is in handen van de departementale kwaliteitscoördinator die niet over uitvoerende bevoegdheden beschikt. De problemen die hij signaleert, worden door de permanente onderwijscommissie van het departement, bestaande uit de vakgroepvoorzitters, onderzocht en verder gedelegeerd. De stafmedewerkers die door het departementhoofd aangesteld worden, spelen ook een rol in de kwaliteitszorg van het departement. De commissie heeft geen duidelijk beeld over de gevolgde werkwijze.

Het kwaliteitssysteem maakt gebruik van instrumenten van zelfevaluatie. De commissie adviseert om de evaluaties frequenter door te voeren - zeker in deze overgangsfase - en de beschikbare resultaten in een cyclisch systeem te vergelijken, op grond waarvan de gemeenschappelijke oorzaken onderzocht kunnen worden.

Ook de stuurgroep kwaliteitszorg, zou in deze overgangsfase meer aandacht kunnen besteden aan de zich vernieuwende opleiding.

De studentenparticipatie en een alumnibeleid moeten worden uitgewerkt.

2.2.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

Het intern kwaliteitssysteem steunt op zelfreflectie en zelfevaluatie. De in het ZER vermelde instrumenten moeten door de docenten zelf worden toegepast; er is geen formele controle of de docenten dit wel of niet doen. De beoogde cultuur van zelfreflectie en zelfevaluatie is nog niet voldoende ontwikkeld in het departement.

Er is een stuurgroep kwaliteitszorg die de beslissingen over de studentenbevraging neemt. De commissie vindt dat studentenbevraging niet vaak genoeg plaatsvindt en adviseert om, tenminste tijdelijk, de kwaliteitszorgtaken explicieter aan fysieke personen toe te wijzen.

De opleiding ventileert de inhoud van het onderwijs via de studentenraad, maar de commissie heeft twijfels over deze methode, omdat de impact van de studentenraad gering blijkt te zijn.

Volgens de studenten doen de docenten niet echt een bevraging over de onderwijsinhoud, maar veeleer over hun manier van lesgeven (voornamelijk jonge docenten). De mondelinge evaluaties die er zijn geweest, betreffen slechts het primaire proces.

De studenten gaan bij problemen naar de coördinator of het departementshoofd. Beide zijn zeer goed bereikbaar. De communicatie tussen de studenten, de opleidingscoördinator en de docenten is onderling goed genoeg om directheid te waarborgen, maar onvoldoende om de kwaliteit die de opleiding nastreeft te garanderen.

Zo kon de commissie enkel vaststellen dat er niet voldoende inspraak van studenten mogelijk was: voor de studentenraad moet nog een structuur ontworpen worden. De communicatie tussen de studentenraad en de studenten zelf ontbreekt.

De rol van het werkveld in de kwaliteitsbewaking is niet beperkt tot het personeelsbeleid van de opleiding: docenten- en gastdocenten, werkzaam in het beroep. De coryfeeën binnen de mentorenraad (raad van wijzen) kunnen in de ogen van de commissie goed en beroepsgericht commentaar leveren op de samenstelling van het curriculum en de eindtermen.

2.2.1.3 personeel

Algemeen worden de verhoudingen door de commissie positief geëvalueerd, zowel op inhoudelijk vlak als op het vlak van infrastructuur. Het personeelsbeleid is voldoende afgestemd op het handhaven van het beoogde onderwijsniveau. De samenstelling van het docentenkorps is aan het evolueren en er worden veel nieuwe mensen aangenomen. Er wordt niet verwacht dat de erfenis van de fusie en de verhuizing een stempel zullen drukken op het huidige en toekomstige functioneren van het personeel. De integratie van het HONIM-personeel is vlot verlopen. In de gesprekken kwamen de positieve effecten van de fusie en de verhuizing ter sprake, zoals de kruisbestuiving en het doorbreken van de voordien wat afgezonderde positie.

De opleiding is erg duidelijk over de benodigde personeelskwalificaties. Bij de selectie van nieuwe docenten is voornamelijk deskundigheid en functioneren in de eigen beroepspraktijk een vereiste. Het personeel wordt niet altijd via de verplichte advertenties gerekruteerd.

De opleiding heeft duidelijke functiebeschrijvingen om de continuïteit te verzekeren.

De coaching van het personeel steunt in eerste instantie op de zelfevaluatie van de personeelsleden. De functioneringsgesprekken worden om de twee jaar gevoerd. In principe is zelfevaluatie voor eigen gebruik bedoeld en wordt die niet afgegeven aan de verantwoordelijke. Slechts indien het functioneringsgesprek negatief is, wordt de zelfevaluatie opgevraagd en worden de resultaten ervan besproken. Dit wordt door het protocol, opgesteld door het Departementaal Overlegcomité, bepaald. Een verbeterplan wordt opgesteld dat verder opgevolgd wordt. De verbetercyclus blijkt normaliter vrij lang te zijn, maar acute problemen worden alsnog gesignaleerd bij het departementshoofd, en dan wordt naar een snelle en directe oplossing gezocht.

Het departementshoofd wordt in het beleid ondersteund door een aantal stafmedewerkers die uit de pool van het onderwijzend personeel komen. Via een protocol dat wordt opgesteld in de departementsraad worden de stafmedewerkers aangeduid door het departementshoofd om advies te geven op organisatorisch vlak. Hun bevoegdheden zijn niet formeel verdeeld, maar hebben betrekking op de volgende aspecten: financiën, sociale voorzieningen, permanente onderwijscommissie en onderzoeksraad. In totaal zijn er op het moment van de visitatie 4 personen aangesteld in de functie van stafmedewerker: 2 in Gent en 2 in Brussel. Het departementshoofd is verantwoordelijk voor de pedagogische aspecten.

Deze organisatievorm - hoewel nog in een beginstadium – vinden de docenten een goede werksituatie. Naar de mening van de commissie is de structuur erg gedelegeerd, maar zeer efficiënt en consistent met de onderwijsvisie.

De manier van communiceren wordt gekenmerkt door e-mail en interne post, waarbij iedereen tijdig op de hoogte is van de genomen beslissingen en zaken, zodat invloed op het beleid formeel voldoende geregeld is. Ook is er sprake van heel veel intern contact tussen de docenten, wat de opleiding een consistent profiel geeft.

Het docententeam gaf tijdens de gesprekken aan dat de werkdruk vrij hoog is. Vooral de docenten die lesgeven in zowel de één-cyclus- als in de twee-cycli-opleiding haalden dit aan. Er zijn niet echt voldoende middelen voor de begeleiding van de grote studentengroepen. Er wijzigt heel veel in de structuren en in de methodes, maar er is niet altijd voldoende tijd om alles te kunnen assimileren op persoonlijk niveau.

Er is geen bijscholingsplan dat gerelateerd is aan het onderwijsbeleid. De aandacht voor professionalisering, mobiliteit en personeelsplanning vindt enkel plaats in het aanwervingsbeleid.

De opleiding heeft een groot aantal gastsprekers, maar de inbreng van gastdocenten is beperkt tot lezingen. De opleiding is zich hiervan bewust en wil het gastdocentschap maximaal uitbouwen tot wat decretaal mogelijk is.

Er worden ruime docentfaciliteiten aangeboden. Er zijn voldoende mogelijkheden om op school te werken. De ruimte en de infrastructuur zijn aanwezig.

Administratie

De huidige structuur voor het administratief-technisch personeel bestaat sinds een 5-tal jaar. Er zijn 3 departementale diensten met elk een diensthoofd:

- het directiesecretariaat, waarvan het onthaal deel uitmaakt;
- de studenten- en personeelsadministratie;
- de onderwijsontwikkeling en het onderzoek.

De verschillende diensten zijn goed georganiseerd en op elkaar afgestemd, de mensen zijn professioneel en gemotiveerd en de werksfeer is goed. De werkdruk wordt niet als te groot ervaren. Zij genieten voldoende autonomie ten opzichte van de hogeschool, maar krijgen tegelijkertijd een optimale ondersteuning vanuit de centrale diensten.

Het onthaal heeft ruime openingsuren. Het beschouwt zich als eerstelijnszorg voor de studenten. Bij grote problemen worden de studenten doorverwezen naar SOVO.

De dienst Onderwijs en Onderzoek is verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van cursussen, de administratieve ondersteuning van het docentenkorps, het opstellen van lesroosters en het beheer en het onderhoud van lokalen en materiaal.

De fysieke werkomstandigheden, met inbegrip van de ICT-voorzieningen, zijn perfect.

De samenwerking met de docenten verloopt goed, er zijn weinig problemen met uuroosters en lokalen: er is een aparte medewerker die onder andere fulltime roosters voorbereid.

2.2.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

De opleiding is gehuisvest in een voormalig Dominicanenklooster. Door de recente renovatie is het een prachtig gebouw dat zich goed leent voor het onderwijs. Het gebouw heeft uitstraling, openheid en functionaliteit. Er is voldoende toegang tot informatie, de les- en werkplekken zijn goed geoutilleerd en onderhouden.

De studenten klagen over een gebrek aan werkplaatsen of modelbouwruimtes. Verder staat op hun verlanglijstje een expressieruimte waar ze zich kunnen uitleven. De studenten werken nu thuis, wat niet bevorderlijk is voor de onderlinge communicatie.

De personeelsvertrekken, de technische documentatie- en stalenruimte en de computerlokalen maakten een hele goede indruk.

De docenten en studenten zijn tevreden over de ICT-voorzieningen. De beschikbare middelen achten zij voldoende om goed te kunnen inspelen op recente ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Een eigen cafetaria op de campus maakt het geheel af.

De bibliotheek/mediatheek bedient zowel het departement architectuur als het departement beeldende kunst en is gevestigd in een te klein pand aan de Zwartzustersstraat. Zowel de technische toestand van het gebouw als van het meubilair is slecht. Er wordt echter een project voor nieuwbouw ontwikkeld. De bibliotheek heeft een groot budget voor het departement Architectuur. Het informatiseringsysteem is prima en het personeel is toegewijd en deskundig, al ligt de werkdruk aan de hoge kant. Het bibliotheekpersoneel heeft ook de wens geopperd om meer inhoudelijk bij het departement Architectuur betrokken te worden, bijvoorbeeld door middel van scriptiebegeleiding.

2.2.1.5 onderwijsdoelstellingen

De opleiding heeft criteria geformuleerd die ze nastreeft. Er bestaat nog geen uitvoeringsplan om de kwaliteitscriteria te bereiken.

De opleiding heeft zich als doel gesteld het taboe rond decoratie te doorbreken. De commissie vindt dit een duidelijke en een bijzondere onderwijsdoelstelling. De doelstelling moet zijn weerslag nog vinden in de inhoud van het programma, de stageprofilering en andere aspecten van het curriculum.

De commissie suggereert om de visie en de doelstelling zo snel mogelijk te communiceren en te vertalen in een doordacht en beroepsveldgeoriënteerd curriculum, opdat ze kan worden gedragen zowel door het onderwijzend personeel als door de studenten.

De opleiding heeft de eigen beroepsvisie en het handelen van de beroepsbeoefenaar als uitgangspunten gebruikt bij de formulering van de eindtermen.

De competenties van afgestudeerden zijn duidelijk omschreven: de opleiding is minder op academisch-wetenschappelijke achtergrond opgebouwd, maar wel op toepassingen van de kennis in de realiteit.

De commissie vindt het positief dat de eindtermen besproken werden in het departement Architectuur in het kader van de profilering van interieurarchitectuur en interieurvormgeving binnen een organisatie.

Ze betreurt dat de eindtermen geen specifiek onderwerp zijn geweest van een evaluatie bij de alumni. De afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het werkveld vindt zijn neerslag voornamelijk in de diversiteit van het curriculum en in een poging tot inbedding van de teamwork-projecten.

De commissie constateert dat ondanks de uitmuntende omstandigheden de gewenste kruisbestuiving binnen het departement niet echt plaatsvindt. De grensoverschrijdende activiteiten en de samenwerking met andere departementen vormen geen expliciet element binnen de onderwijsdoelstellingen van de opleiding.

2.2.1.6 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

Het opleidingsprogramma bestaat uit vijf vakgebieden: ontwerpen, culturele vorming, beeldende vorming, technische vorming en beroepsvorming.

Deze gebieden presenteren zich als inhoudelijk coherente clusters, met een eigen focus op een deel van het beroepsgebied. De visitatiecommissie heeft aan het bezoek de stellige indruk overgehouden dat het curriculum voor de studenten uitdagend en relevant is. Ze stelt vast dat er belang gehecht wordt aan het opleidingsonderdeel culturele vorming, maar wijst erop dat het niet mag verglijden in anekdotiek.

De studiefiches van de programmaonderdelen waren niet aanwezig of onvoldoende beschreven. Het individuele niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen kan de commissie daarmee niet echt inschatten.

De samenhang van het opleidingsprogramma is zichtbaar in een consequente evolutie van algemene basisbeginselen naar toepassingsgerichte activiteiten. De volgtijdelijkheid van de studieonderdelen speelt hierbij nog steeds een primaire rol, al wordt het aantal keuzevakken elk jaar groter.

In het eerste jaar wordt een basis beeldende en vormelijke elementen aangeboden binnen de woonproblematiek, in het tweede jaar neemt de complexiteit toe en worden publieke ruimten onderzocht, in het derde en tevens afstudeerjaar draait het om de uitvoerbaarheid. Een onderdeel hiervan is de verplichte stage van minimum 6 weken.

De studenten vinden niet alle vakken echt toegespitst op het interieur, voornamelijk wat theorie en beroepsvorming betreft, maar ze zijn over het algemeen positief over het curriculum. De commissie adviseert dat de taallessen op hogeschoolniveau zouden worden georganiseerd. De commissie is tevens van oordeel dat het praktijk- en theorieonderwijs niet echt goed op elkaar zijn afgestemd. Theorie staat in principe ten dienste van de praktijk: de docenten kennen elkaars vakken en de inhoud van de cursussen. Er zijn vergaderingen en overlegmomenten binnen de vakgroepen, maar er is nog geen verwevenheid. De commissie kon zich terugvinden in de kritiek van de studenten. De oorzaak hiervan kan worden gezocht in het feit dat meeste docenten ook les geven in de opleiding architectuur.

De actualisering van het programma wordt goed gerealiseerd door de ontwerpogaven, lesgevers die in het werkveld actief zijn, studiereizen, deelname aan projecten die op de actualiteit inspelen zoals wedstrijden en tentoonstellingen, internationale studentenuitwisseling en feedback vanuit de mentorengroep.

De toegankelijkheid van de studie en de inhoud ervan in relatie tot de toenemende culturele pluriformiteit van de samenleving wordt momenteel besproken: de opleiding heeft een relevante ervaring binnen deze problematiek vanuit haar Brussels verleden.

In tegenstelling tot de studenten vinden de docenten dat ze voldoende inspraak hebben in de samenstelling van het curriculum.

De commissie is van oordeel dat er voldoende rekening wordt gehouden met de karakteristieken van de studenteninstroom (iets minder voor de theorievakken dan voor de ateliers).

Aanbod en structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma is in het ZER aangegeven als een plusprogramma en een modulaire organisatie van de studie. Er wordt in de praktijk gebruik van gemaakt.

2.2.1.7 afstudeerwerk en/of werkveldervaring

Het concept, de inhoud en het beoogde niveau van het afstudeerwerk zoals voorgesteld in het zelfevaluatie-rapport zijn relevant voor de opleiding. Het afstudeerwerk bestaat elk jaar uit een inhoudelijk thema voor alle studenten, met een aantal mogelijke locaties. Binnen dit thema kunnen de studenten vrij en zelfstandig een afstudeerproject voorstellen, dat na goedkeuring samen met verschillende begeleiders uitgewerkt wordt. Het meest recente afstudeerwerk was op het moment van de visitatie nog niet voorhanden, waardoor de commissie het niveau van het afstudeerwerk niet kan toetsen, maar de resultaten van het tweede jaar geven voldoende vertrouwen.

De begeleiding en beoordeling van afstudeerwerken alsook het gewicht ervan in het curriculum van de opleiding zijn niet echt besproken en kunnen dan ook niet van commentaar voorzien worden.

De stage wordt gezien als de directe confrontatie met de feitelijke beroepspraktijk. De voorbereiding en de begeleiding is goed, de opleiding kan rekenen op de ervaring van het departement. Gezien het stijgend aantal studenten suggereert de commissie om de organisatie en de vorm te bekijken. De opleiding is hier reeds mee gestart en denkt aan een uitbreiding van de stagebegeleiders en aan een opvolging via e-mail.

De commissie adviseert verder om de duur van de stage en het aantal geschikte stageplaatsen in de toekomst te evalueren.

2.2.1.8 internationale dimensie

De opleiding kan gebruik maken van het bestaande uitgebreide internationale netwerk van de architectuuropleiding en haar positionering binnen het Europese hoger onderwijs.

De visitatiecommissie suggereert om een aangepast beleid voor interieurvormgeving uit te werken en een synthese te zoeken tussen stage en internationale studie-ervaring. Ook zal het aantal partnerinstellingen uitgebreid moeten worden, met het oog op het stijgend aantal studenten in de komende jaren.

De opleiding heeft plannen om de studenten internationale contacten aan te bieden in de eigen hogeschool via workshops.

De opleiding heeft contacten met andere opleidingen, maar deze contacten maken nog steeds geen structureel onderdeel uit van het functioneren van de opleiding.

Binnen het departement worden gezamenlijke studiereizen georganiseerd.

De docentmobiliteit blijft moeilijk omdat de meeste docenten enkel deeltijds werken.

Uit de gesprekken bleek dat het bekendmaken van de mogelijkheden van internationalisering nog kan worden verbeterd.

2.2.1.9 leersituatie

In het zelfevaluatie-rapport geeft de opleiding aan een unieke positie te willen innemen binnen het domein van probleemgestuurd en kennisgestuurd onderwijs.

De commissie is van mening dat de aangewende werkvormen een actieve kennisverwerving en een goede beroepshouding stimuleren. De cursussen zijn voor verbetering vatbaar: een aantal beperken zich tot een synopsis of een documentatiemap. De commissie rekent erop dat die in de toekomst uitgebouwd worden tot volledige cursussen, toegespitst op de opleiding en de perceptiegewoontes van een hedendaagse student.

Ook de mogelijkheden die de elektronische leeromgeving biedt, moeten nog onderzocht worden. Er bestaat echter nog geen informatie en duidelijkheid over hoe de opleiding van plan is om met dit gegeven om te gaan. De commissie wil ook pleiten voor een grotere aandacht voor het werken in teamverband, wat als beroepsgericht aangerekend kan worden.

De docenten vonden de relatie met de studenten goed, ondanks het feit dat de persoonlijke begeleiding moeilijk wordt door de grootte van de groepen.

De studenten toonden zich tevreden over de gehanteerde werkvormen en waardeerden de begeleiding.

2.2.1.10 toetsing en evaluatie

Uit het zelfevaluatierapport blijkt dat er ten aanzien van de toetsing erg veel is geformaliseerd op het niveau van de deliberaties. De toetsing en de beoordeling door individuele docenten lopen nog te veel uit elkaar.

Voornamelijk de tweedejaarsstudenten geven aan dat er nog veel onduidelijkheid is over de beoordelingscriteria en missen vaak inhoudelijke feedback, vooral bij de algemene vakken. De resultaten van tussentijdse evaluaties worden niet steeds kenbaar gemaakt, waardoor de student niet voldoende informatie krijgt over het verloop van zijn studie.

Bij de toetsing binnen de afzonderlijke vakgebieden worden verschillende evaluatievormen gebruikt. Bij de ontwerpvakken worden eerst review-sessies georganiseerd, die niet tot een quoterings leiden, vooraleer de studenten hun werk voor een jury moeten verdedigen. Voor de theoretische vakken gelden mondelinge en schriftelijke examens. Bij de cursus culturele vorming ligt vaak een paper ten grondslag van de beoordeling.

De commissie vindt de criteria van de diverse beoordelingen expliciet genoeg beschreven in de studiegids.

2.2.1.11 studie- en studentenbegeleiding

De studie- en studentenbegeleiding wordt beschreven in het zelfevaluatierapport, maar studenten wisten er weinig van.

De studiebegeleiding wordt als een integraal onderdeel van het docentschap gezien, maar de concrete taken en verantwoordelijkheden alsook de beoogde resultaten blijven onduidelijk. Monitoraat is mogelijk, maar wel op vrijwillige basis.

De ombudsdienst wordt enkel georganiseerd voor de examenperiode. Er is niet in een open zitdag voorzien, maar er is wel mogelijkheid tot telefonisch contact. Bij meer gecompliceerde situaties kan de ombudsdienst verder doorverwijzen naar SOVO. De ombudsdienst vervult zijn taak buiten de examenperiodes op vrijwillige basis.

De onthaaldienst biedt met veel toewijding de eerstelijns hulp, maar de commissie vraagt zich af of dit de juiste manier is om de studie- en studentenbegeleiding te realiseren.

De opleiding legt bij de begeleiding van de instroom de nadruk op de maatregelen om een brede, selectieve werving te kunnen realiseren en het slaagpercentage op peil te houden. De opleiding voorziet in ruime

voorlichtingsactiviteiten. De communicatie van de onderwijsdoelstellingen en de onderwijsorganisatie via externe manifestaties, website en infodagen is goed, en het studieverloop wordt volledig geformuleerd.

De activiteiten ten aanzien van de aansluiting secundair-hoger onderwijs zijn niet echt uitgebouwd, en er zijn evenmin speciale voorlichtingsactiviteiten voor allochtone studenten.

De commissie is van mening dat het beleid, gericht op de aansluiting van de instroom, moet worden uitgebouwd.

2.2.1.12 studeerbaarheid en studierendement

De commissie stelt een gemengde tevredenheid vast bij de studenten over de studeerbaarheid. Zij geven aan voldoende te zijn geïnformeerd over hun studieresultaten, spreken over een goede sfeer en een goed contact tussen de studenten en de docenten, maar vinden de studielast behoorlijk hoog.

De studielast binnen de opleiding interieurvormgeving wordt opgezet op basis van de bestaande structuur voor de opleiding architectuur. Deze structuur werkt voor interieurvormgeving echter nog niet goed.

De student staat niet echt centraal in deze structuur, al bestaat wel de mogelijkheid van een studentenparticipatie via de departementale studentenraad. Ondanks de inspanningen is de belangstelling van de studenten gering. Een gedeeltelijke verklaring hiervoor kan het feit zijn dat de opleiding zeer recent overgekomen is van Brussel.

De studenten stellen dat ze niet voldoende inspraak hebben in de onderwijsprocessen binnen de opleiding, maar vinden wel dat ze serieus genomen worden.

De commissie stelde in de loop van de gesprekken vast dat het studierendement van de studiejaar normaal is voor hoger onderwijs.

2.2.1.13 afgestudeerden

De opleiding heeft nog geen alumni beleid uitgewerkt, deels omdat er nog geen afgestudeerden zijn van de nieuwe opleiding. De visitatiecommissie suggereert om een alumni beleid op te zetten specifiek voor de opleiding interieurvormgeving.

Vermits er nog geen afgestudeerden zijn van de nieuwe opleiding, kan de commissie haar oordeel over de gerealiseerde eindcompetenties niet baseren op de beoordeling van concrete eindresultaten en berust haar oordeel op meer indirecte bewijzen: de mening van de afgestudeerden van de vorige opleiding en de werkveldvertegenwoordigers.

De meeste afgestudeerden die de commissie gesproken heeft, zijn teleurgesteld dat er zo weinig tewerkstellingsmogelijkheden als vormgever zijn. Enkelen hebben dan ook besloten om verder te studeren. Zij ondervinden geen problemen om aan te sluiten bij de voortgezette opleidingen. De afgestudeerden stippen specifiek de volgende aspecten aan als de zwakke elementen uit de opleiding:

- te weinig werken met computers (autocad, vectorworks);
- geen werkplaatsen;
- te weinig aandacht voor technische aspecten;
- te weinig aandacht voor de kostprijzaspecten van een opdracht;

- weinig voorbereiding op contacten met de fabrikanten en leveranciers.

Als sterke punten haalden ze volgende aspecten aan:

- de praktijkervaring;
- het creatief leren denken;
- de individuele begeleiding van de student;
- de mogelijkheid om een eigen weg en expressievorm te zoeken;
- de mogelijkheid tot meubelontwerpen.

Het opzetten van een plaatsingsdienst en het organiseren van posthogeschoolcursussen waren een algemene wens van de alumni.

De werkveldvertegenwoordigers en de stagementoren zijn tevreden over de relatief snelle integratie van de afgestudeerden in de werksituatie, hun creativiteit, hun leergierigheid en hun bereidheid tot het werken in teamverband.

De lacunes worden voornamelijk ervaren in het gebrek aan materiaalkennis, aan technische kennis naar openbare instellingen toe en het kostprijsaspect van een opdracht.

Tevens vindt het werkveld dat volgende elementen meer aan bod moeten komen in de opleiding:

- de studenten leren waar ze hun informatie kunnen vinden en hoe ze een probleem moeten aanpakken;
- de studenten leren een deadline te respecteren.

Het werkveld suggereert om meer kleinere en uitgediepte projecten op te zetten om ervaring op te doen. Het werkveld onderstreept het belang van de talenkennis - en dan vooral de technische termen - voor de beroepspraktijk.

De visitatiecommissie vond het frappant dat het werkveld geen onderscheid maakt tussen een interieurvormgever en een interieurarchitect.

Over het algemeen hebben de studenten aan het eind van de opleiding voldoende kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden verworven om adequaat te kunnen functioneren in de beroepspraktijk.

2.2.1.14 maatschappelijke dienstverlening

In het zelfevaluatierapport schetst de opleiding het concept en de beleidsdoelstellingen van de maatschappelijke dienstverlening. De commissie vindt echter weinig concrete actiepunten voor de opleiding en adviseert om een beleid hieromtrent uit te bouwen en inspanningen te leveren om opdrachten te verwerven die een bijdrage kunnen leveren aan de werkveldervaring van de studenten.

Het rendement van de maatschappelijke dienstverlening kan een gunstige invloed hebben op de betere erkenning van de opleiding interieurvormgeving in het beroepsveld.

2.2.1.15 onderzoek

De opleiding geeft in het zelfevaluatie-rapport beleidsdoelstellingen aan die van toepassing zijn voor de twee-cycli-opleidingen architectuur en interieurarchitectuur. De commissie wenst zich niet uit te spreken over dit concept omwille van een gebrek aan relevantie van dit thema voor een één-cyclus-opleiding.

2.2.2 conclusies

De opleiding interieurvormgeving zit samen met drie andere opleidingen die gespecialiseerd zijn in ontwerp en vormgeving van en voor de architectuur, op één locatie samen in één departement. De interactie binnen hetzelfde departement - en dan nog in het centrum van een stad - biedt zeker bijzondere mogelijkheden. De commissie vindt dat dit voornamelijk in de opzet van het onderwijs een voordeel is. Dankzij de directe inbreng van alle aangeboden disciplines interieurvormgeving, interieurarchitectuur, architectuur en stedenbouw, ontstaat de kans om een uitdagend curriculum te ontwikkelen. Het is nu de taak van de opleiding om deze kans te grijpen. De opleiding interieurvormgeving heeft op het moment van de visitatie het nieuw onderwijsconcept nog niet helemaal uitgewerkt. De opleiding toont nog geen helder beeld van wat ze wil worden. De commissie heeft begrip voor de gecompliceerde fusie- en verhuizingssituatie waarin de opleiding zich bevindt, maar is van oordeel dat een duidelijk kader de basis moet vormen voor alle ontwikkelingen. De opleiding heeft echter een begin gemaakt met een profilering, wat de commissie ten zeerste waardeert.

In relatie tot het bovenstaande geeft de commissie de volgende adviezen en aanbevelingen:

- Een goed kwaliteitssysteem ontwikkelen op opleidingsniveau door de resultaten van de bevestigingen in een cyclisch systeem te vergelijken, op grond waarvan de gemeenschappelijke oorzaken onderzocht kunnen worden;
- Het onderwijsproces borgen door een schriftelijke opvolging van de activiteiten;
- De uitstekende omstandigheden optimaal gebruiken en een kruisbestuiving binnen het departement realiseren. Dankzij de directe inbreng van alle aangeboden disciplines interieurvormgeving, interieurarchitectuur, architectuur en stedenbouw, ontstaat de kans om een uitdagend curriculum te ontwikkelen;
- Zorgen voor voldoende integratie tussen de opleidingen, zowel op beleidsniveau als op onderwijsuitvoeringsniveau en op studentenniveau;
- Een goed beleid ontwikkelen voor de studie- en studentenbegeleiding dat is gericht op probleemsignalering en probleempreventie;
- Een geschikte vorm van stage ontwikkelen;
- De ontmoetingen met het beroepsveld intensifiëren en duidelijke leerdoelen vastleggen;
- Een alumni-beleid specifiek voor interieurvormgeving uitwerken;
- Zorgen voor een goed aanbod aan leermateriaal - ook digitaal - en de systematische vernieuwing hiervan;
- Internationalisering een plaats geven in het curriculum via een synthese van stage en internationale studie-ervaring;
- Een concrete maatschappelijke dienstverlening opzetten die een bijdrage kan leveren tot de werkveldervaring van de studenten.

2.3 Hogeschool Sint-Lukas Brussel

inleiding

situering

De opleiding interieurvormgeving maakt deel uit van de Hogeschool Sint-Lukas Brussel. Deze hogeschool heeft zeven basisopleidingen hoger kunstonderwijs. Interieurvormgeving en Bouw zijn twee basisopleidingen van één cyclus. Daarnaast verzorgt de hogeschool nog vijf twee-cycli-basisopleidingen: Animatie, Medium (film, video, televisie), Fotografie, Grafische en Reclamevormgeving en Vrije Kunsten. Ook biedt de Hogeschool Sint-Lukas een initiële lerarenopleiding (audiovisuele en beeldende kunst) en een voortgezette opleiding Transmedia aan.

De opleiding interieurvormgeving is opgericht als gevolg van de omvorming van de vierjarige opleiding binnenhuisarchitectuur naar een driejarige opleiding interieurvormgeving, die werd opgelegd door het hogescholendecreet van 13 juli 1994. De omslag leidde tot demotivatie bij docenten. Een drastische ingreep was nodig om de sterke terugval van studenten tegen te gaan. De belangrijkste maatregel was de installatie van een nieuw afdelingshoofd met een meervoudige opdracht: herprofilering van de opleiding, meer in- en uitstroomstudenten, sfeer- en faciliteitenverbetering. Op het moment van de visitatie is een duidelijke ommekeer zichtbaar: het studentenaantal is drastisch toegenomen (inschrijvingsstop is denkbaar), de sfeer is niet enkel veranderd, maar verbeterd.

het zelfevaluatie rapport

Het zelfevaluatie rapport geeft geen zorgvuldige indruk. Zowel personeel als studenten van de opleiding interieurvormgeving zijn niet of onvoldoende betrokken geweest bij het totstandkomen van het rapport. Het zelfevaluatie rapport wordt dan ook niet door het docententeam en de studenten gedragen. Velen zijn er zelfs niet van op de hoogte.

Het rapport is tekstueel niet gelijkmatig, maar de stijlverschillen in de tekst reflecteren wel de stijlverschillen in de werking van de school.

Het zelfevaluatie rapport belicht onvoldoende de problemen én positieve aspecten waarop de commissie gestuit is tijdens het bezoek. Gewenste en feitelijke situatie zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden. Het management erkent dat de opleiding er niet in geslaagd is om alle relevante informatie in het zelfevaluatie rapport op te nemen.

Er is op alle vlakken een duidelijk verschil in de opvattingen van de hogeschool en die van de opleiding interieurvormgeving. De commissie zag zich voor de taak gesteld om tijdens het visitatiebezoek de nodige informatie opnieuw te vergaren en te verwerken. Relevante informatie vond de commissie veeleer in gesprekken met het afdelingshoofd, de docenten en de studenten dan in de getoonde bijlagen en het studentenwerk. Het aantal bijlagen in het ZER is zeer bescheiden.

Deze situatie kan te wijten zijn enerzijds aan het vernieuwingsproces waarin de opleiding zit, anderzijds aan de kwaliteitscoördinator die niet echt betrokken is bij de afdeling interieurvormgeving. Hij is immers slechts voor 20 procent van zijn tijd aangesteld voor alle afdelingen.

2.3.1 bespreking van de thema's

2.3.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg

beleid

De opleiding interieurvormgeving bevindt zich op het moment van de visitatie midden in een vernieuwingsproces. Op alle gebieden wordt gewerkt aan de actualisering van het inhoudelijk opleidingskader, aan de modernisering van de onderwijsorganisatie en aan de verandering van de opleidingscultuur. Het veranderingsconcept wordt enthousiast en met overtuiging gedragen door docenten, gastdocenten, studenten en administratief-technisch personeel.

De commissie is buitengewoon positief over de wijze waarop de opleiding het vernieuwingsproces heeft aangepakt. Ze ziet de afloop van het veranderingsproces echter met bezorgdheid tegemoet: de dagelijkse praktijk van herstructurering speelt zich nog steeds enkel op opleidingsniveau af, is gebonden aan één hoofdpersoon - het opleidingshoofd en de initiator van de veranderingen - en is niet echt ingebed in de structuur van de hogeschool. Tevens ontbreekt een heldere omschrijving van eindkwalificaties van de afgestudeerden en de toetsing ervan in de beroepspraktijk.

Er is sprake van een 'twee-snelheden-management' en van een 'eilandpositie' van de opleiding interieurvormgeving binnen de structuur van de hogeschool.

De opvatting van de opleiding over het kunstonderwijs blijkt uit de zogeheten opdrachtverklaring die zowel een artistiek als een onderwijsconcept bevat. Deze visie is nogal vaag en algemeen. De positie van de hogeschool is dual, want het is een kunstschool met technische opleidingen. De commissie verwacht echter een visie op de toekomst, zowel op het beroep als op het onderwijs. Zij beseft dat de opleiding in het recente verleden intensief orde op zaken heeft gesteld en dat - zoals in het hele kunstonderwijs - praktische knelpunten nog steeds de overhand halen. Toch adviseert zij om binnen de ruimte die er is, aandacht te besteden aan een uitwerking van de visie met het oog op een toekomstgericht inhoudelijk onderwijsbeleid. De invoering van de BA/MA-structuur is een goede aanleiding om de visie opnieuw te bekijken. Zelfnavigatie als onderwijssysteem in relatie tot praktijkgerichtheid en zelfontdekking van de student in relatie tot professionaliteit vereisen meer structuur en duidelijkheid dan verwacht. Het gaat hier immers om een basisopleiding interieurvormgeving van één cyclus, die als kernopdracht heeft om de studenten binnen een studieperiode van drie jaar voor te bereiden op de uitoefening van het beroep als interieurvormgever. De commissie stelt zich de vraag of zelfontdekking als eindkwalificatie voldoende is om in de praktijk te functioneren en of zelfnavigatie voor elke student de juiste weg is om tot optimale kennis van het vak te komen en zijn talenten en ontwerpvermogen tot ontplooiing te brengen.

De commissie heeft in het zelfevaluatie-rapport geen beroepsprofiel aangetroffen, wel de visie op de veranderingen in de beroepspraktijk en in de samenleving.

De commissie vindt dat de opleidingsvisie aangescherpt moet worden in dialoog met een breed - ook internationaal - beroepsveld.

Het management van de hogeschool wenst dat de opleiding verder blijft gaan op de ingeslagen richting.

De commissie is van mening dat de doelstellingen van de opleiding interieurvormgeving op onderdelen relevant zijn voor de voorbereiding op het beroep, maar dat het geheel zich nog te veel in het stadium van experiment bevindt.

Het vinden van een eigen positie binnen de hogeschool kost de opleiding interieurvormgeving moeite, zo blijkt uit het zelfevaluatierapport en uit het bezoek.

kwaliteitszorg van de opleiding

De opleiding beschikt over een onvoldoende functionerend intern kwaliteitszorgsysteem dat garanties biedt voor het realiseren van de beoogde onderwijskwaliteit. Kwaliteitszorg en –bewaking zijn dan ook niet herkenbaar als een vast onderdeel van het beleid.

Het bestaan en functioneren van overlegorganen zoals onderwijscommissie en evaluatiecommissie is onduidelijk. De meetresultaten van de enquêtes zijn, gezien het aantal deelnemers, niet altijd echt betrouwbaar.

Concluderend kan worden gesteld dat de opleiding beschikt over de elementen van kwaliteitszorg, maar er is nog geen sprake van een integraal kwaliteitszorgsysteem. De rol die het werkveld kan spelen in kwaliteitsbewaking blijft beperkt tot het personeelsbeleid van de opleiding: docenten, gastdocenten en juryleden die werkzaam zijn in het beroep.

2.3.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

Er is geen specifieke kwaliteitscoördinator in de opleiding, deze taak wordt vervuld door het afdelingshoofd.

De kwaliteitszorg binnen de opleiding is nog niet geformaliseerd. Ze heeft zich tot nu toe vooral gericht op het curriculum en de curriculumontwikkeling, en minder op de kwaliteit van het onderwijsproces en op de kwaliteit van het vakmanschap van de afgestudeerden.

De opleiding werkt aan een geautomatiseerd systeem van studievoortgang. Een kwantitatieve evaluatie van het onderwijsproces en een inhoudelijke evaluatie van het curriculum zijn echter niet aan de orde. De commissie hoopt dat die allebei mede door de visitatie in gang worden gezet.

Er wordt geen brede feedback gegeven over de uitkomsten van de enquêtes, de consensusvergaderingen en de eventueel daarop gebaseerde veranderingen. De resultaten worden met klasverantwoordelijken besproken, die als taak hebben het verslag van de bespreking onder de studenten te verspreiden. De studenten vinden de rol van klasverantwoordelijke moeilijk te vervullen. Onderlinge communicatie wordt bemoeilijkt door het keuzevakkensysteem.

De opvolging van de verbeterdoelen en -acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding is niet zichtbaar in de periodieke evaluaties of documenten, maar is te vinden in jaarprogramma's, verslagen van vergaderingen en uurrooster, die worden gebundeld in een werkboek en intern circuleren. Het bleek voor de commissie onmogelijk om zich hiervan een beeld te vormen.

De communicatie tussen de docenten en het afdelinghoofd en tussen docenten onderling volstaat om verbeteringen te initiëren, maar is niet optimaal om de beoogde continuïteit in de uitvoering van verbeterdoelen te garanderen.

De commissie adviseert dan ook om een cyclisch systeem, hoe eenvoudig ook, te introduceren, op grond waarvan resultaten van verbeteringen met elkaar worden vergeleken. Hierdoor is een grondige aanpak van problemen mogelijk.

2.3.1.3 personeel

Er wordt een expliciet personeelsbeleid gevoerd dat is afgestemd op het voorgenomen onderwijsbeleid. Kenmerkend voor het huidige beleid is een grote variëteit aan docenten. In totaal telt de opleiding een 40-tal docenten, die allemaal zowel theorie als praktijk geven. Een beperkt aantal docenten die enkel theorie geeft, zijn gastdocenten. Bij de selectie van nieuwe docenten spelen de deskundigheid en het functioneren in de eigen beroepspraktijk naast de maximale identificatie met het profiel van de opleiding een grote rol. De opleiding is niet blind voor de problematiek van het personeelsbeleid. Enerzijds zijn er heel veel deeltijdse docenten en slechts een beperkt aantal voltijdse docenten, die de kern vormen van de opleiding, anderzijds is er de grote variëteit aan docenten. Dit biedt de opleiding de mogelijkheid om in te spelen op de actualiteit en op nieuwe tendensen. Tegelijkertijd is dit zeer arbeidsintensief, zowel op programmatorisch als rooster-technisch vlak. Zowel studenten als docenten uitten evenwel de wens dat er stabiliteit zou zijn in het docentenkorps.

De commissie constateert dat taken als kwaliteitszorg, internationalisering en stagebegeleiding niet structureel in het takenpakket zijn opgenomen en als een extra belasting worden beschouwd door degenen die ze moeten uitvoeren.

Docenten en gastdocenten spraken zich tijdens de visitatie positief uit over zaken zoals taakomschrijving, taakverdeling en betrokkenheid bij het beleid.

De betrokkenheid van het personeel is zeer groot en de draagkracht zeer overtuigend, zowel op het individuele vlak als bij de teamverantwoordelijken.

De werking van het opleidingsteam wordt als zeer positief beoordeeld door studenten en afgestudeerden, maar een gerichte scholing van het docententeam in de richting van de onderwijskundige en didactische vaardigheden kwam niet echt ter sprake.

Tegelijkertijd stelde de commissie vast dat begrippen zoals de Bologna-akkoorden, de BA/MA-structuur en ECTS volledig onbekend waren zowel bij de studenten als bij de docenten. Er wordt wel opgemerkt dat nieuwe docenten tijd nodig hebben om 'in te groeien'.

De technische deskundigheid van het onderwijzend personeel wordt gezocht in de beroepservaring. Ook wordt aangenomen dat docenten door een goede beheersing van het vak over voldoende administratieve en organisatorische deskundigheid beschikken. Er zijn geen criteria gesteld aan de onderzoeksdiskundigheid van het personeel.

Er worden geen functioneringsgesprekken gevoerd: de maximale identificatie met het profiel van de opleiding geldt als criterium voor goed functioneren. De heersende groepsdynamiek en het enthousiasme van het afdelingshoofd maken dat te weinig gebruik wordt gemaakt van de centrale diensten en dat er nauwelijks wordt samengewerkt met de rest van de hogeschool.

Het administratief-technisch personeel betoont een grote betrokkenheid bij de opleiding interieurvormgeving en waardeert dat de opleidingscoördinator meer beschikbaar is dan de coördinatoren van de andere opleidingen.

2.3.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

De opleiding is gehuisvest in een oud historisch gebouwencomplex in Brussel-Noord. De technische toestand van het gebouw laat te wensen over en de ruimte die is toegewezen aan de opleiding interieurvormgeving is beperkt. Door een innovatieve inrichting en het polyvalente gebruik van beschikbare ruimtes in combinatie met een doordacht lessenrooster, wordt getracht voldoende ruimte te scheppen voor het onderwijs. Na elke les worden, indien nodig, de lokalen opnieuw ingericht door docenten en studenten. Het centrale lokalenrooster blijkt erg star te zijn: het auditorium moet een jaar op voorhand worden gereserveerd en de kleinste wijziging veroorzaakt grote organisatorische problemen. Zowel docenten als studenten gaan sportief met dit gegeven om, wat niet wegneemt dat dit een structureel probleem is. Er zijn verder geen concrete voorstellen van de opleiding noch van de hogeschool hoe dit probleem aangepakt moet worden. De opleiding heeft geen werkplaatsen, wat door de studenten niet als een groot gebrek ervaren wordt. Het docententeam beschouwt de afwezigheid van het werkhuis als een positieve factor die de relatie van de studenten met het bedrijfsleven moet bevorderen.

De opleidingslokalen hebben een inspirerende uitstraling, openheid en functionaliteit, maar door overbezetting moeten studenten thuis werken, wat niet bevorderlijk is voor onderlinge communicatie.

De mediatheek heeft een eigen locatie in het gebouw, is goed uitgerust en maakt een toegankelijke indruk.

De opleiding werkt aan een elektronische leeromgeving die in het studiejaar 2003-2004 moet functioneren. Computer- en ICT-apparatuur zijn voldoende uitgebreid. Studenten en docenten hebben toegang tot en maken gebruik van het intranet. Er waren geen belangrijke klachten over het functioneren van het intranet, hoewel dit zich in de opstartfase bevindt en er nog niet voldoende soft- en hardware aanwezig is. Veel studenten beschikken over een laptop of kunnen er een ontlenen van de opleiding. Inloggen op het netwerk is overal mogelijk.

De docenten beschikken niet over een eigen werkplek in het gebouw.

2.3.1.5 onderwijsdoelstellingen

De opleiding heeft geen duidelijke beroepsvisie en geen eenduidig opleidingsprofiel, wel een visie op het onderwijs waarmee ze wil reageren op de veranderingen in de beroepspraktijk en in de samenleving. De competenties van afgestudeerden worden samengevat in het begrip 'zelfkennis' of 'zelfontdekking'.

De onderwijsvisie van de opleiding gaat ervan uit dat een extreem brede basisopleiding opgezet rond de begrippen 'zelfnavigatie', 'mens en lichaam' en 'domein versus subdomein' de afgestudeerden de mogelijkheid biedt om zich snel en optimaal te integreren in de beroepspraktijk.

De eindtermen van de opleiding in de zin van competenties staan nergens expliciet op papier. Wel zijn een aantal vaardigheden opgesomd in het stagebeoordelingsformulier, dat als louter technisch te beschrijven is: voorkomen van de student, mondigheid, organisatievermogen, ruimtelijk inzicht, technisch inzicht, materiaalkennis, technisch tekenen, CAD-tekenen 2D en 3D, perspectieftekenen, schetskwaliteiten en conceptuele inbreng. De begrippen 'zelfkennis' en 'mens en lichaam' komen niet in deze lijst voor.

De commissie kon de visie van de opleiding ook niet toetsen aan de bevindingen van het werkveld omdat die mensen niet aanwezig waren tijdens het bezoek.

Samenvattend kan de commissie er geen uitspraak over doen of de kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden die de studenten aan het eind van de opleiding hebben verworven, toereikend zijn om adequaat te functioneren in de beroepspraktijk.

2.3.1.6 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

Uit gesprekken met docenten is gebleken dat het hoofd van de opleiding een duidelijke stempel drukt op de opbouw en de inhoud, maar dat de docenten tevens voldoende inbreng in het programma hebben.

De werkelijke inhoud van de opleiding blijft zeer globaal beschreven. Ongeacht de precieze opsomming van de atelieropdrachten en de thema's van de theoriesessies, blijven de leerdoelen in functie van eindtermen onduidelijk.

Het individuele niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen kan de commissie als zeer gevarieerd omschrijven.

De commissie vindt het jammer dat de eindtermen niet een specifiek onderwerp zijn geweest van een evaluatie bij alumni en werkveld.

De aandacht in het opleidingsprogramma voor de vaardigheden die het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren ondersteunen, blijft nogal vaag. Voornamelijk het werken in teamverband, wat één van de belangrijkste voorwaarden van beroepsmatig functioneren is, wordt zelden of niet geoefend door de hoeveelheid aan opdrachten en de korte duur ervan.

Het opleidingsprogramma vertoont conceptueel een groot actualiteitsgehalte in relatie tot veranderingen in het beroepsveld, maar relateert niet echt aan de huidige veranderingen binnen het hoger kunstonderwijs (BA/MA-structuur, Bologna-akkoorden, wijze van financiering, ...).

Uit de bijlagen en gesprekken heeft de commissie een duidelijk beeld gekregen van de opbouw van het programma: er lopen als het ware twee hoofdlijnen naast elkaar. De ene lijn wordt gevormd door de ateliers, die het hart van de opleiding worden genoemd, de andere lijn wordt gevormd door de theorievakken. Theorievakken zijn verder verdeeld in techniek en cultuur. Helaas wisselen deze twee lijnen weinig met elkaar uit en als er al een ontmoeting plaatsvindt, dan is dat op toevallige basis. Daarmee is de opleiding niet alleen zoals beloofd een avontuur voor de student, maar ook een avontuur voor de docent en de coördinator geworden.

De commissie begrijpt de wens om vrijheid te geven, omdat daardoor ook kwaliteit kan worden gestimuleerd en gemotiveerde studenten en docenten hiervan profiteren. Te veel vrijheid doet de samenhang echter vervagen, beperkt de sturingsmogelijkheden en impliceert onvoldoende inhoudelijke en/of volgtijdelijke verbanden tussen de verschillende curriculumonderdelen. Als het niveau van de instroom daalt, is de opleiding zeer kwetsbaar. Niet alle studenten zijn rijp voor keuzes: in gesprekken waarderen zij de vrijheid om een eigen traject samen te stellen, maar ze missen ook de vaste structuur. Als de opleiding haar eigen visie ernstig interpreteert, namelijk dat de studenten 'mensen met verschillen' zijn, dan ontstaat opnieuw de opdracht om ook een studieprogramma aan te bieden voor een meer sturing- en stramienbehoeftige student.

In gesprekken met studenten en uit vergaderingsverslagen blijkt dat relatief vaak sprake is van onnodige overlappingsen, voornamelijk bij theorievakken.

Verder omschrijven de studenten de theoretische last als niet te zwaar, ze klagen zelfs over te weinig diepgang. De docenten gaven aan dat het hele systeem nog zeer jong is en dat de cursussen zeker nog geperfectioneerd moeten worden, maar merkten ook op dat er bij modules van 3 weken te weinig tijd is om diepgang te verkrijgen. De commissie vindt dit geen eenvoudige kwestie: aan de ene kant heeft ze aan het bezoek de indruk overgehouden dat het curriculum voor de studenten uitdagend is, aan de andere kant blijken de vage eindtermen slechts in de marge een bijsturende functie op het modulair systeem uit te oefenen.

Wellicht moeten in de toekomst vakken beter op elkaar afgestemd worden en moeten er minder aangeboden worden.

Het aanbod van de flexibele leerwegen is beperkt tot zelfnavigatie. Er is geen inhoudelijke structuur opgezet, maar er is wel een tijdsbestedingshierarchy ingebouwd in het opleidingsprogramma: ateliers 3-6-9-12 weken en theoriesessies van 4-8-12-16-20 uur.

Drie vierde van het onderwijsaanbod verandert elk jaar, één vierde blijft hetzelfde. Het voordeel is dat de opleiding snel op trends en nieuwigheden in het beroepsveld kan reageren, het nadeel is dat ze geen eigen weg kan inslaan, die gekoppeld is aan de einddoelen die voor de hele hogeschool zijn geformuleerd. De kracht van de opleiding kan hierdoor ook de zwakte worden.

2.3.1.7 afstudeerwerk en/of werkveldervaring

De student is zelf verantwoordelijk voor het vinden van een stageplaats die aansluit bij zijn/haar wensen. De opleiding begeleidt de student hierin niet. Het tijdstip en de duur van de stage zijn vrij. Stages in het buitenland zijn moeilijker in te richten, maar er wordt – met resultaat - aan gewerkt.

De student is zelf verantwoordelijk is voor het formuleren van de doelstelling van de stage. De beoordeling van het stageverslag gebeurt op basis van het al dan niet behalen van deze doelstelling.

De begeleiding van de stages valt onder de verantwoordelijkheid van één persoon, die in het lopende academiejaar 34 studenten begeleidde. Volgend jaar zullen dat er 80 zijn.

De commissie is van mening dat de organisatie, de begeleiding en de beoordeling van de stages onvoldoende bijdragen tot het realiseren van de onderwijsdoelen. Ze adviseert om de stage een plaats te geven binnen het onderwijsprogramma, de vorm en de duur van de stage te bekijken en de opvolging beter organiseren.

Het afstudeerwerk bestaat uit een scriptie die de ontwikkeling van de student tijdens de studie evalueert. Aan de scriptie wordt tijdens de gehele studieperiode gewerkt.

De commissie betreurt dat er weinig scripties werden getoond. De aanwezige werken getuigden niet van een persoonlijke visie en konden niet fungeren als een visitekaartje van de afgestudeerde.

De studenten waren negatief over de begeleiding van de scriptie.

De opvatting (concept), inhoud en niveau van het afstudeerwerk roepen veel vragen op bij de commissie. Het gebruik van een handleiding en/of afspraken bij de begeleiding en de beoordeling van afstudeerwerken zijn voor de commissie onduidelijk gebleven, alsook het gewicht van deze onderwijseenheid in het curriculum van de opleiding.

2.3.1.8 internationale dimensie

De internationale dimensie beperkt zich tot individuele contacten van docenten die vaak slechts een informele basis hebben. De bestaande contacten hebben bovendien een sterk ad-hockarakter. Er is recent wel een verandering zichtbaar: enkele studenten en zelfs docenten nemen deel aan het Socrates-programma.

De samenwerking met buitenlandse instellingen manifesteert zich voornamelijk via studiereizen, die als ateliers worden aangeboden.

Hoewel er dus sprake is van enige verbetering, maakt de afdeling naar de mening van de commissie nog steeds een wat introverte indruk. Er valt op dat punt nog een wereld te winnen.

2.3.1.9 leersituatie

In het zelfevaluatie rapport geeft de opleiding aan een platform te willen vormen voor het individuele leerproces van de student. Het is uiteindelijk de student zelf die de studie inricht. De docenten en gastdocenten ondersteunen de studenten in hun educatieve ontwikkeling en helpen hen om de juiste keuzes te maken.

De verschillende onderwijsvormen zijn individueel voldoende didactisch verantwoord met het oog op het realiseren van de individueel beoogde leerdoelen, maar het zelfnavigatiesysteem is nog niet volmaakt genoeg om een effectief leerproces van studenten en de realisatie van de gewenste eindtermen te waarborgen.

De onderwijsvorm wordt bepaald door de betreffende docent en/of gastdocent. De commissie is van oordeel dat de opleiding te weinig greep heeft op de daadwerkelijke invulling van het onderwijs, hoewel er één keer per jaar een voorbereidende vergadering plaatsvindt met alle docenten en gastdocenten.

De studenten toonden zich tevreden over de gehanteerde werkvormen en waardeerden de zelfstandigheid.

De commissie meent dat onderwijsvormen een actieve kennisverwerving stimuleren, maar dat er tegelijkertijd niet voldoende middelen worden aangeboden die de integratie van kennis, beroepsvaardigheden en beroepshouding bevorderen. Vooral het theoretische aanbod verdient in deze context een verbetering. De commissie pleit ook voor een grotere aandacht voor het werken in teamverband. De studenten zijn erg individueel gericht, wat niet echt als beroepsvaardigheid aangerekend kan worden.

Het weinige studiemateriaal dat de commissie onder ogen kreeg is niet optimaal geschikt met het oog op een efficiënte leerroute van studenten. Vooral het ontbreken van de naslagwerken, bijvoorbeeld per subdomein of per thema, als een middel om continuïteit van de leerervaring te garanderen, valt op.

De meeste studenten waren tevreden over het ICT-gebruik, al konden zij de educatieve waarde hiervan niet echt omschrijven (ICT als leermiddel).

De commissie zelf had de indruk dat de database van de opleiding voornamelijk een organisatorisch-administratieve functie vervult.

2.3.1.10 toetsing en evaluatie

De formele procedures van de toetsing en de evaluatie zijn duidelijk omschreven in het zelfevaluatie rapport. De toetsing vindt in feite op twee niveaus plaats. Er is een continue diagnostische/signalerende toetsing van het werkproces en de resultaten ervan in de ateliers. Hiermee wordt voorkomen dat het feitelijke oordeel onverwacht komt. De verschillende evaluatievormen - zelfevaluatie bij technische vakken, schriftelijke of mondelinge presentaties bij theoriesessies, groepsbespreking en jury's bij de ateliers - vindt de commissie een interessante werkwijze.

De studenten zijn positief over de wijze van toetsing en vinden de beoordelingen duidelijk. De commissie vindt dat de beoordelingscriteria explicieter moeten worden, want ze bestaan nu teveel alleen in het hoofd van de docenten en gastdocenten. De criteria en wijze van beoordeling kunnen ook verschillen per opdracht en per docent of jury. De commissie is van mening dat de opleiding onvoldoende inhoudelijke beoordelingscriteria hanteert die een indicatie vormen voor de geschiktheid voor het beroep.

In de documenten kon de commissie geen voorbeelden van cijferquotaties en schriftelijke feedback vinden.

2.3.1.11 studie- en studentenbegeleiding

Instream

De instroombegeleiding door middel van verschillende voorlichtingsactiviteiten is uitgebreid en goed. Ook het schriftelijk materiaal is informatief, maar er is tot nu toe geen evaluatie van de effectiviteit van de selectie en aansluitingmechanismen.

Er is niet voorzien in activiteiten voor de aansluiting tussen secundair en hoger onderwijs.

studie- en studentenbegeleiding

Het begeleidingssysteem van de opleiding staat nergens beschreven, want het wordt aanzien als een integraal onderdeel van het docentschap. Door de autonomie en de zelfstandigheid van de student stelt de opleiding dat er geen vaste structuur nodig is. De commissie deelt dit optimisme niet gezien het groeiende aantal studenten. Tevens vraagt de commissie zich af of een minder mondige student de benodigde begeleiding krijgt.

Het is de commissie niet duidelijk welke taken en verantwoordelijkheden de docenten en voornamelijk de gastdocenten hebben ten aanzien van de studiebegeleiding. Een aantal docenten heeft monitortuuren, anderen zijn jaarverantwoordelijke. In het zelfevaluatie-rapport wordt aangegeven dat het afdelingshoofd ook zorg draagt voor studiebegeleiding.

Studenten geven aan dat ze weinig weten over de begeleiding bij studieproblemen en zelf initiatief moeten nemen als ze daar nood aan hebben.

De communicatie van de onderwijsdoelstellingen en onderwijsorganisatie is formeel goed. De beoordelingscriteria geven weliswaar geen richting aan het onderwijs, maar de studenten maakten hierover geen bezwaren. Ook vinden studenten dat de keuzes niet echt moeilijk zijn omdat de inhoud van de sessies en ateliers goed wordt uitgelegd door de docenten. Wel geven zij aan dat de communicatie en begeleiding rond de eindexamenscriptie en de stage slecht zijn.

Toch stelt de commissie op basis van de gesprekken met de studenten en de afgestudeerden vast dat er waarschijnlijk een grote communicatiestoornis is in het begrijpen van de onderwijsdoelen van de opleiding. De studenten interpreteren de vigerende studieopzet anders dan de opleiding ze heeft bedoeld. Zo zal bijvoorbeeld slechts een op drie van de bevroegde studenten zich op zijn visitekaartje interieurvormgever noemen.

De psychosociale begeleiding en ombudsdienst zijn centraal binnen de hogeschool geregeld. De ombudsdienst krijgt weinig studenten met faalangst of stress vanuit de opleiding interieurvormgeving en geeft als reden dat de toetsen zeer verspreid zijn in vergelijking met de andere opleidingen. De studenten gaven aan dat ze weinig weten over de mogelijke begeleiding bij studieproblemen.

De opleiding werd nog niet geconfronteerd met studenten met financiële problemen.

De commissie heeft een positieve indruk van studentenparticipatie in het runnen van de opleiding. De studenten worden zeker serieus genomen in hun werk en hun wensen

2.3.1.12 studeerbaarheid en studierendement

In de opleiding worden geen specifieke metingen gedaan inzake studeerbaarheid. Uit de beschikbare vergaderingsverslagen kan de commissie opmaken dat voornamelijk op logistiek en organisatorisch vlak een en ander verbeterd moet worden.

De slaagcijfers van de studiejaren zijn hoog. De gemiddelde studieduur ligt tot nu toe dicht bij de begrote studietijd.

De slaagcijfers van de individuele ateliers of keuzesessies waren niet voorhanden.

In de gesprekken geven de docenten en de studenten aan dat de hoge slaagcijfers te danken zijn aan de zelfnavigatie die de studenten meer gemotiveerd maakt. Tevens kan de student binnen de filosofie van de opleiding geen verkeerde keuze maken. Een mislukking van een project wordt als verkenning van zichzelf gezien.

De studenten tonen zich in wisselende mate tevreden over de studiebelasting.

2.3.1.13 afgestudeerden

Er is geen sprake van een gestructureerd alumni beleid. Contacten tussen de opleiding en de afgestudeerden zijn toevallig en informeel. Dit kan te wijten zijn aan het nog korte bestaan van de opleiding in zijn nieuwe vorm. De uitstroombegeleiding had nog geen duidelijke vorm aangenomen. Toch denkt de opleiding na over het opzetten van een plaatsingsbemiddeling en er is een posthogeschoolproject gestart waarbij de student een jaar lang een praktijkgericht project kan uitvoeren, evenwel zonder begeleiding.

De waardering voor de afgestudeerden door het werkveld was voor de commissie niet inzichtelijk gemaakt. Er waren geen gegevens voorhanden in het zelfevaluatie rapport en er waren ook geen statistieken beschikbaar tijdens het bezoek. De beroepsveldvertegenwoordigers waren afwezig en er waren geen gegevens waar de commissie eventueel inlichtingen met betrekking tot dit onderwerp zou kunnen inwinnen.

Het toetsen van de tevredenheid van de afgestudeerden over de opleiding was slechts mogelijk door de gesprekken met een drietal afgestudeerden, die gedeeltelijk ook nog het oude onderwijsprogramma hebben gevolgd. De alumni waren positief over het leren ontwerpen en bedenken van een totaalconcept, maar zij misten vooral praktische kennis en een goede kennis van de zakelijke kant van de beroepspraktijk. Zij waren doorgaans positief over de begeleiding en het brede aanbod van de ateliers, maar minder tevreden over de theoretische onderbouw.

De afgestudeerden klaagden over de beperkte tewerkstellingsmogelijkheden als vormgever, maar waren voldoende voorbereid om in allerlei aanverwante werkgelegenheden te kunnen functioneren.

2.3.1.14 maatschappelijke dienstverlening

De opleiding is vrij actief op het vlak van maatschappelijke dienstverlening. Samenwerking met bedrijven en interne projecten in opdracht van derden (die dikwijls ook uitgevoerd worden) getuigen hiervan. De organisatie, de middelen en de ondersteuning voor deze activiteiten vloeien voort uit de motivatie van het docententeam van de opleiding. Er is echter geen samenwerking op het niveau van de hogeschool waargenomen.

De commissie is niet op de hoogte van kwaliteitscriteria voor deze activiteiten of evaluaties hiervan. Ook is de commissie tijdens haar bezoek niet in contact gebracht met de buitenschoolse opdrachtgevers (vertegenwoordigers van het beroepsveld).

Samenvattend concludeert de commissie dat de opleiding daadwerkelijk voeling houdt met de maatschappelijke dienstverlening. Er ontbreekt echter een kader om de activiteiten te laten renderen voor de opleiding en de hogeschool.

2.3.1.15 onderzoek

De opleiding geeft in de gesprekken aan dat onderzoek niet van toepassing is voor een één-cyclus-opleiding. De commissie is het hiermee eens.

2.3.2 conclusies

De opleiding interieurvormgeving van de hogeschool Sint-Lukas Brussel onderging een complex veranderingsproces. De opleiding heeft een onderwijsaanbod ontwikkeld dat bijzonder is. De vigerende opzet van het onderwijs is dynamisch, vernieuwend en stimulerend. Op alle gebieden wordt consciëntieus gewerkt aan het instandhouden van het opleidingskader en de onderwijsorganisatie. De opleiding heeft echter nog geen helder beeld van wat ze wil bereiken en welke vaardigheden de studenten moeten verwerven voor het beroep van interieurvormgever. De commissie waardeert de zelfnavigatie als onderwijsvorm, maar de opleiding mag de competenties waar de student over moet beschikken op het einde van zijn studie, niet uit het oog verliezen. De commissie constateert dat de eindcompetenties op dit ogenblik niet voldoende aandacht krijgen.

In de opleiding heerst een positieve cultuur die van belang is voor het realiseren van gestelde doelen. Docenten en gastdocenten zijn betrokken bij hun vak en bij de studenten. De relatie tussen studenten en docenten is goed. De relatie tussen docenten onderling werd als zeer collegiaal ervaren en staat in het teken van een teamgeest.

De commissie heeft grote waardering voor de inzet waarmee het vernieuwingsproces tot stand is gekomen en wordt voortgezet. Ze is bezorgd over de toekomst van het systeem, dat momenteel in stand wordt gehouden door een groep welwillende en hardwerkende docenten onder de leiding van een charismatisch afdelingshoofd. De toekomst van de opleiding moet veilig worden gesteld door een gestroomlijnde organisatie waarin taken, verantwoordelijkheden en besluitvorming duidelijk verdeeld en vastgelegd zijn en waarin het leerproces van de student voldoende bewaakt en gestuurd wordt.

In relatie tot het bovenstaande heeft de commissie de volgende adviezen en aanbevelingen:

- Uitbouwen van een intern kwaliteitssystem, dat voldoende garanties biedt voor het realiseren van de beoogde onderwijskwaliteit. De commissie adviseert om een voltijdse kwaliteitscoördinator op hogeschoolniveau aan te stellen. Aangezien de kwaliteitsbewaking tot nu toe hoofdzakelijk intern is opgezet, adviseert ze eveneens een verdere uitbreiding van de externe component en in het bijzonder het alumnibeleid;
- Aandacht besteden aan de concretisering van de opleidingsvisie met het oog op toekomstgerichte inhoudelijke onderwijsdoelstellingen;
- Het vernieuwingsproces consolideren, maar de aanwezige dynamiek niet verloren laten gaan;
- De opleiding interieurvormgeving inbedden in de hogeschool, zodat de dynamiek van de opleiding naar de hele hogeschool kan worden uitgedragen, maar er tevens voor zorgen dat de opleiding ondersteuning krijgt van de hele hogeschool, zowel op beleidsniveau als op onderwijsuitvoeringsniveau;
- De stage beter begeleiden, stageplekken kritischer selecteren en meer personeel beschikbaar stellen om dit te realiseren;
- De communicatie vanuit de centrale diensten van de hogeschool naar de afdeling toe versterken, om huisvestings- en administratieve problemen te verhelpen;
- De communicatie binnen de afdeling zelf vorm geven;
- Zorgen voor een goed aanbod aan leermateriaal, ook digitaal;
- Internationalisering beter en actiever organiseren en sterker focussen op de behoeften van de opleiding;
- Duidelijke eindtermen ontwikkelen in overleg met het beroepsveld: het vastleggen van basiscompetenties van de afgestudeerde is een noodzaak;
- Expliciete leerdoelen formuleren voor de programmaonderdelen die door de opleiding aangeboden worden en die relateren aan de nagestreefde competenties /eindkwalificaties;
- Het toetsen van het onderwijsaanbod in het beroepsveld.

4 Katholieke Hogeschool Mechelen

inleiding

situering

De opleiding interieurvormgeving maakt deel uit van de Katholieke Hogeschool Mechelen, departement Architectuur.

Deze hogeschool heeft drie departementen hoger onderwijs: Architectuur, Handelswetenschappen & Bedrijfskunde, Verpleegkunde & Lerarenopleiding. De opleiding interieurvormgeving is een basisopleiding van één cyclus. De hogeschool verzorgt verder nog 10 basisopleidingen van 3 jaar en 13 voortgezette opleidingen van 1 of 2 jaar. De Katholieke Hogeschool Mechelen biedt ook nog posthogeschoolvorming aan.

Net zoals in andere hogescholen was de opleiding verwickeld in een ingrijpend herstructureringsproces. In 1994 stapte het Hoger Instituut Coloma (de vroegere opleiding binnenhuisarchitectuur en oorsprong van de opleiding) in een fusie met De Ham Hogeschool, IKPHO lerarenopleiding en Sint-Norbertus verpleegsteropleiding.

De naam van de nieuwe fusieschool werd Katholieke Hogeschool Mechelen. De vierjarige opleiding binnenhuisarchitectuur werd toen omgevormd tot de driejarige opleiding interieurvormgeving. Later werden de opleidingen in de hogeschool herschikt volgens studiegebieden. Interieurvormgeving werd bijgevolg ondergebracht in een afzonderlijk departement Architectuur.

De hogeschool en dus ook het departement Architectuur zal binnenkort toetreden tot de associatie met de Katholieke Universiteit Leuven. Het is de ambitie van het departement om zijn basisopleiding interieurvormgeving en voortgezette opleiding meubelontwerp binnen het kader van de associatie en de nakende invoering van de BA/MA-structuur tot de toonaangevende opleiding te laten evolueren.

De opleiding maakt een ambitieuze en dynamische indruk, is open en sterk internationaal gericht. Een sterk punt is het onderwijsconcept dat uitgaat van een degelijke voorbereiding op de beroepspraktijk via een zo breed mogelijk studieaanbod en het correct inspelen op de maturiteit van de studenten. De studiebegeleiding is goed maar de individuele begeleiding van de studenten binnen de praktijkvakken en de mogelijkheid tot het werken op school kan verbeterd worden.

De commissie is onder de indruk van het ontwikkelingsniveau van de opleiding. Onderwijsprogramma's van alle jaren zijn degelijk beschreven en beargumenteerd en worden regelmatig getoetst op actualiteit, zowel bij de studenten als bij het beroepsveld.

zelfevaluatierapport

Het zelfevaluatierapport is professioneel opgesteld en is quasi een modelrapport. Het is helder opgebouwd, leesbaar geschreven en heeft een sterke vormgeving. Na een informatief hoofdstuk wordt steeds aangegeven wat goed is uitgevoerd en wat voor verbetering vatbaar is en waarom. De analytische waarde van de afzonderlijke paragrafen is niet altijd even sterk, maar het ZER bevat voldoende om de talrijke motivaties voor actiepunten goed te kunnen inschatten. Een verbeterpunt voor het volgende rapport zijn de concrete uitvoeringsdata die nu ontbreken. Verder was een groot aantal bijlagen met enkel een algemene verwijzing

naar de concrete thema's in het zelfevaluatierapport overbodig. De commissie heeft de benodigde informatie in andere documenten moeten zoeken.

De commissie verheugt er zich over dat uit haar visitatie van de twee bezoeken blijkt dat de realiteit van de opleiding overeenkomt met de kwaliteit van het rapport.

Het bezoek was zeer aangenaam, het was professioneel voorbereid, er was voldoende informatie voorhanden, behalve op het vlak van cijfers. De studenten en docenten waren betrokken, enthousiast en gemotiveerd. De commissie vond voldoende aanvullende informatie zowel in gesprekken met het management, de betrokken medewerkers, docenten en studenten, de alumni en de beroepsveldvertegenwoordigers, als in de hoeveelheid en de informatieve waarde van de getoonde bijlagen. Er was ook voldoende praktijk- en projectwerk te zien.

2.4.1 bespreking van de thema's

2.4.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg

beleid

De opleiding heeft een duidelijke eigen visie op het beroep en op de nationale en internationale ontwikkelingen binnen het beroepsveld. Deze visie is dan ook vastgelegd in onder meer het opleidingsplan.

De opleiding heeft als doel het aanleren en ontwikkelen bij studenten van de competenties die nodig zijn om zelfstandig in de beroepspraktijk te functioneren.

De opleiding ziet de beroepspraktijk als zeer dynamisch en sterk veranderlijk en anticipeert op deze ontwikkelingen door zijn opleidingsprofiel telkens opnieuw te toetsen en bij te stellen en een open schoolstructuur te handhaven.

Hierbij hoort ook een sterk ontwikkeld internationaliseringbeleid: behalve studentenuitwisseling wordt ook de instroom van studenten vanuit het buitenland, voornamelijk uit Nederland, gestimuleerd.

Toch heeft de commissie bedenkingen over de groei van de opleiding. Indien de opleiding verder wenst te groeien, moet ze over een plan beschikken over hoe een groter aantal studenten kan worden opgevangen en begeleid met behoud van de huidige positieve en hooggewaardeerde opleidingscultuur.

Het goed kunnen inschatten van de eigen capaciteit is één van de belangrijkste taken van het management en vormt een voorwaarde voor het handhaven van de kwaliteit en de continuïteit binnen het opleidingscurriculum.

De opleiding heeft de ambitie om een kenniscentrum voor het beroepsveld in de regio te zijn. Hiervoor zijn reeds meerdere initiatieven op gang gekomen: voortgezette opleidingen, posthogeschooltraining, W[inter]avonden en Plat[v]orm. De recente associatie met de KUL biedt nieuwe mogelijkheden hiertoe.

De commissie vindt het positief dat via de nieuwe BA/MA-structuur meer professionele profilering naast het traditionele ontwerpprofiel mogelijk wordt.

Ze waardeert dat de opleiding interieurvormgeving erin geslaagd is zich duidelijk te positioneren als een beroepsgerichte opleiding binnen de hogeschool: behalve een eigen bouwproject verleent de opleiding door middel van architectuurprojecten ook diensten aan andere departementen. In deze context wordt over een uithangbord voor de KHM gesproken. Toch is de samenwerking op onderwijskundig terrein met andere departementen nogal beperkt.

kwakeiteitszorg van de opleiding

De kwakeiteitszorg van de opleiding is goed georganiseerd. Er is een kwakeiteitscoördinator op opleidingsniveau. De meeste instrumenten van de kwakeiteitszorg zijn goed ontwikkeld, zoals het alumnibeleid, contacten met het werkveld en de internationalisering. Dat houdt tevens in dat er voor verschillende aspecten van de opleiding beargumenteerde strategische doelen geformuleerd zijn die de nagestreefde kwakeiteit weerspiegelen. De opleiding heeft een eigen methodiek en procedure ontwikkeld voor een permanente zelfevaluatie, wat telkens resulteert in een vierjarig opleidingsplan. Het vierjarenplan zorgt voor de continuïteit, maar moet regelmatig bijgestuurd worden.

2.4.1.2 concretisering kwakeiteitszorg in de opleiding

De kwakeiteitszorg op departementaal niveau wordt door de departementale staf uitgevoerd, wat zorgt voor een directe integratie binnen de opleiding.

Het kwakeiteitsonderzoek vertrekt vanuit de strategische doelen van de opleiding en een sterkte-zwakteanalyse. In de coördinatievergaderingen met beslissingsmogelijkheden, los van het centrale bestuur van de hogeschool, worden verbeteringsplannen besproken en rijp gemaakt voor realisatie.

Het gewicht van het kwakeiteitsonderzoek in de inhoudelijke visie van de opleiding is zeer groot. Er wordt veel aandacht besteed aan tijdsplanning ten opzichte van streefdoelen en de meeste suggesties uit de studentenbevraging, zoals de invoering van een kijkstage, het inrichten van taalcurssussen of Autocad-training, worden snel uitgevoerd.

De rol die het werkveld kan spelen in kwakeiteitsbewaking blijft niet beperkt tot de docenten die werkzaam zijn in het beroep, maar wordt ook gezocht in externe jury's, gastdocenten, contacten met maatschappelijke en beroepsorganisaties en bezoeken aan andere opleidingen.

De commissie kon vaststellen dat er voldoende inspraak van de studenten mogelijk was en dat er een transparant en efficiënt intern communicatiesysteem tussen de docenten en studenten en tussen de docenten onderling bestaat, dat directheid in uitvoering van de verbeteracties garandeert.

De commissie besluit dan ook dat de concretisering van de kwakeiteitszorg in de opleiding goed is.

2.4.1.3 personeel

Vanuit het onderwijsbeleid en de beoogde onderwijskwakeiteit streeft de opleiding naar een voldoende diversiteit in de personeelssamenstelling door slechts 25 % van het personeel een volledige lesopdracht te geven. De overige 75 % wordt ingevuld met deeltijdse opdrachten waarbij rekening wordt gehouden met een gelijke ratio aan interieurvormgevers, architecten en industriële ontwerpers. Ook wordt gestreefd naar een evenwicht tussen de mannelijke en de vrouwelijke begeleiders en de gelijke spreiding aan competenties.

De opleiding eist dat alle docenten een eigen beroepspraktijk hebben en behouden: eigen beroepservaring wordt zeer hoog ingeschat in functie van de technische deskundigheid van het onderwijzend personeel.

Voor leidinggevende functies is een mandaatstelsel van vier jaar van toepassing.

Het management speelt een belangrijke initiërende en stimulerende rol. Directie, leidinggevend en personeel vormen een hecht team.

De coaching van het personeel is vervangen door een hechte teamwerking. Functionerings- en evaluatiegesprekken worden frequent gehouden, maar op een niet-formele manier. Er wordt aangenomen dat ze een reële waarde voor de docenten hebben, dat wil zeggen dat er over de plaats van een individu in de opleiding, de functiewensen en dergelijke op een concrete manier gesproken wordt. Uiteindelijk beslist de stafvergadering elk jaar opnieuw over de taakinvulling voor het komende jaar.

De commissie constateert dat taken zoals kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding structureel in de personeelstaken zijn opgenomen, wat het uitvoeringsniveau ten goede komt.

De commissie was onder de indruk van de cultuur van de opleiding en ook van het enthousiasme van zowel de docenten als het administratief-technisch personeel. Het persoonlijk engagement is zeer groot. Tegelijkertijd wordt in grote mate een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en het afleggen van verantwoording. Het zorgt ervoor dat de werkdruk zeer hoog is, zonder bevorderingsmogelijkheden. Toch geeft het personeel aan tevreden te zijn. De meeste medewerkers voelen zich gewaardeerd zowel door de hogeschool als door de studenten en collega's en beschouwen de goede resultaten van studenten als voldoende beloning. De commissie verheugt er zich over dat momenteel promotiemogelijkheden in HOC besproken worden.

De opleiding moet er zich voor hoeden dat deze hoge werkdruk de actualisering van bepaalde cursussen niet in het gedrang brengt. Enkele personeelsleden bevestigden dat dit een reëel probleem is. De beschikbare uren voor andere pedagogische taken dan contacturen zijn vrij realistisch, maar er zijn zware piekmomenten waarneembaar.

Er is voldoende budget en mogelijkheid tot bijscholing, maar toch is een expliciet scholingsplan niet aanwezig. Bijscholing vindt voornamelijk plaats op initiatief van de docenten.

De administratie van studenten ligt in handen van één persoon, die ook liever alleen werkt. Het algemeen secretariaat wordt eveneens beheerd door één persoon.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er meer taakoverlapping zou mogen zijn tussen de studentenadministratie en het algemeen secretariaat, zoals bijvoorbeeld de administratie van studentencijfers, uitleen, verkoop, enzovoort, zodat bij afwezigheden de taken makkelijker overgenomen kunnen worden.

Beide administratieve medewerksters werken fulltime al geruime tijd in dezelfde functie. Ze hebben geen functiebeschrijving en geen functioneringsgesprekken, maar geven aan een goede relatie met de directie te hebben. Ze werken graag in de opleiding, en voelen zich gewaardeerd door het departement. Met de centrale administratie hebben ze weinig contact, het 'eilandgevoel' is een beetje aanwezig, hoewel regelmatig op hogeschoolniveau overlegd wordt.

Uit de gesprekken met studenten bleek duidelijk dat de uitvoering van het hierboven beschreven beleid een succes is. De feedback van studenten en afgestudeerden over het functioneren van onderwijzend en administratief personeel was zeer positief.

2.4.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

De opleiding is gehuisvest op meerdere locaties. De hoofdcampus Lucas Faydherbe van het departement Architectuur is gevestigd in de Zandpoortvest/Augustijnenstraat. Hier bevinden zich de praktijkateliers van de drie studie jaren. Tussen en rondom deze ateliers is de nodige accommodatie uitgebouwd: een tentoonstellingsruimte, een documentatielokaal, computerruimten, een werkhuis en een cafetaria.

De bibliotheek is ondergebracht in de campus De Vest, gelegen aan de overkant van de campus Lucas Faydherbe. De theoretische cursussen vinden eveneens plaats in de campus De Vest. De commissie heeft deze lokalen niet bezocht.

De campus die werd ingericht in een aantal oude veilingpakhuisen en privé-huizen, is bijzonder aantrekkelijk en weerspiegelt de open en dynamische cultuur van de opleiding. De indeling is voldoende effectief voor de opleiding, maar in de open duplex-ateliers is akoestiek een blijvend probleem. Een ander aandachtspunt is de toegankelijkheid voor mindervaliden.

Hoewel verbeteringen op bepaalde punten nodig zijn en de campus nog steeds in een uitbreidings- en verbouwingsstaat verkeert, zijn de faciliteiten zeker voldoende.

De opleiding werkt aan een adequate infrastructuur voor de ondersteunende vakken en vaardigheden. De commissie was aangenaam verrast door de professionele en innovatieve opzet van de documentatiecel en de presentatietechnieken-cel. Opmerkelijk vond de commissie dat er geen vandalisme voorkwam en dat de prioriteit van de investeringen op lokalen en faciliteiten ligt.

De docenten en studenten zijn kritisch over de ICT-voorzieningen: de beschikbare hard- en software volstaat niet om goed te kunnen inspelen op recente ontwikkelingen. Door extra cursussen is het voor de opleiding toch nog mogelijk om bij te blijven, de inspraak van de studenten en het beroepsveld is hier bepalend.

Een uitzondering op deze positieve materiële situatie is de bibliotheek. Het aanbod is ondermaats, het bibliotheekbudget ontoereikend. Een probleem hierbij is de geïsoleerde situatie van de opleiding binnen de hogeschool, waardoor het centraliseren van de bibliotheek geen meerwaarde biedt voor de opleiding.

Naast een eigen cafetaria op de campus maken studenten en docenten ook gebruik van een cafetaria op de nieuwbouwcampus.

Het hele budget, ook dat voor kleine uitgaven of lesmaterialen, wordt centraal beheerd op de hogeschool. De financiering wordt jaarlijks aangepast aan het aantal studenten. Het is een eerlijke, maar conjunctuurgevoelige verdeling.

De commissie concludeert dat huisvesting en faciliteiten over het algemeen volstaan voor het leveren van het gewenste onderwijs. De opleiding moet ervoor zorgen de huidige goede financiële randvoorwaarden structureel vast te leggen met de hogeschool, zodat die in de toekomst veilig worden gesteld.

2.4.1.5 onderwijsdoelstellingen

De commissie constateert dat de opleiding haar positie zeer goed inschat, ook met het oog op de toekomstige BA/MA-structuur. De opleiding stelt de commissie een goed doordachte en beroepsveldgeoriënteerde visie op het onderwijs- en leerproces van de studenten voor. Deze visie is gebaseerd op de afstemming van de opleiding op het hoger onderwijs en op het werkveld en staat beschreven in het opleidingsplan dat zowel voor de studenten als voor de docenten herkenbaar is.

Ook uit andere documenten blijkt dat de docenten voortdurend nadenken over inhoudelijke en onderwijskundige vernieuwingen. Men probeert duidelijk te maken dat de verantwoorde beroepsvoorbereiding enkel binnen een culturele en maatschappelijke context plaats kan vinden. De uiteindelijke competenties van

afgestudeerden zijn echter nog niet duidelijk genoeg omschreven. Op basis van de gesprekken met vertegenwoordigers van het beroepsveld en afgestudeerden kan de commissie toch vaststellen dat de door de studenten aan het eind van de opleiding verworven kennis, inzichten, houdingen, vaardigheden en attitudes voldoende zijn om adequaat te kunnen functioneren in de beroepspraktijk.

De commissie vindt het positief dat de eindtermen zoals beschreven in het beroepsprofiel een specifiek onderwerp zijn van permanente evaluaties bij alumni en werkveld: het opleidingsdoel komt meestal overeen met het einddoel van de student.

De gerichtheid op de actualiteit is zeer groot en de gewenste veranderingen worden prompt ingevoerd. De positie en het gewicht van ICT binnen de opleiding wordt bepaald door het continu inspelen op de recente ontwikkelingen binnen het beroepsveld. Dit resulteerde in de beslissing om Autocad-instructies naast Arkey in het onderwijsprogramma van het derde jaar op te nemen.

Een ander aspect is de plaats en de vorm van de stage. Uit gesprekken met studenten is gebleken dat de nieuw ingevoerde kijkstage een zeer gewenste ervaring binnen het leerproces is, al zijn de eerste ervaringen niet even positief voor alle studenten.

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding over een goede en duidelijke visie op het beroep en het onderwijs beschikt, maar dat de inbedding van deze visie op het hogeschoolniveau door middel van bijvoorbeeld grensoverschrijdende activiteiten nog steeds geen belangrijk element vormt binnen de onderwijsdoelstellingen van de opleiding.

2.4.1.6 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

Het opleidingsprogramma zoals beschreven in het opleidingsplan vertrekt vanuit een vergelijking van het opleidingsprofiel met het beroepsprofiel: enerzijds moet het programma algemeen vormend zijn, anderzijds praktijkgericht. De commissie stelt vast dat het programma beantwoordt aan de polyvalente opleiding van de student. De opbouw en de inhoud zijn goed. De beide tabellen van competenties en inhouden, opgesteld als voorbereiding op het modulair systeem, zijn uitstekende instrumenten voor de communicatie onderling en naar de studenten toe. Momenteel verzamelt de opleiding inzicht in de eigen structuur om later makkelijk over te kunnen stappen naar een modulair systeem.

Aan de onderlinge afstemming van de vakken wordt voldoende aandacht besteed: integratie, samenhang tussen de vakken onderling en het wegwerken van overlappingsen hebben prioriteit.

In het curriculum van elk studiejaar worden de verschillende programmaonderdelen voldoende beschreven. De samenhang hiervan moet worden gezocht in de balans tussen de algemeen vormende studieonderdelen en de praktijkgerichte elementen. Elk jaar heeft zijn specifieke eindtermen: het eerste jaar zijn dat de basisprincipes van het ontwerpen met een minimum aan techniek, het tweede jaar algemene woonproblematiek met alle technische aspecten, het derde en tevens het afstudeerjaar publieke ruimtes.

De inhoudelijke afstemming tussen de studie jaren ziet de commissie in de toenemende complexiteit qua schaal, technische inhoud, functie, ontwerpelementen en conceptvorming per studiejaar. Daarnaast moeten theorie en praktijk op elkaar worden afgestemd bij het opstellen van het programma.

De studenten vinden niet alle vakken echt toegespitst op het interieur. Kunstgeschiedenis wordt als zeer zwaar ervaren, en er zijn vragen over de relevantie van het vak ethiek binnen het curriculum. Het vak ethiek vormt dus een probleem, maar toch wordt het door sommige studenten als een debatomogelijkheid beschouwd. De commissie neemt er akte van dat de opleiding hieraan wil verhelpen.

De commissie is van mening dat voldoende rekening wordt gehouden met de karakteristieken van de studenteninstroom. Het aanbod en de structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma zijn zeer ruim en er wordt degelijk gebruik van gemaakt. De toegankelijkheid van de studie en de inhoud ervan in relatie tot de toenemende culturele pluriformiteit van de samenleving, laten weinig te wensen over.

Het individuele niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen kan de commissie als zeer uitgewerkt en verzorgd omschrijven.

De docenten en de studenten hebben te kennen gegeven voldoende inspraak te hebben in de samenstelling van het curriculum.

2.4.1.7 afstudeerwerk en/of werkveldervaring

Inzake werkveldervaring adviseert de commissie om de plaats en het karakter van de stage binnen het curriculum opnieuw te bekijken: stagevormen uitbreiden, de stageduur zorgvuldig bepalen en de opvolging goed organiseren, in relatie tot wat structureel en inhoudelijk haalbaar en zinvol is voor het studieproces. De commissie verheugt er zich over dat de opleiding daar ook reeds mee bezig is.

De commissie heeft over het algemeen een positieve indruk over de kwaliteit van het afstudeerwerk. Concept, inhoud en niveau van het afstudeerwerk zijn relevant voor de opleiding. Het afstudeerwerk bestaat uit een aangeboden interieurvormgeving-praktijkproject en een prototype meubelontwerp. De lectoren begeleiden kandidaten individueel of in teams.

De studenten waren positief over de begeleiding van het eindexamen, maar negatief over de opbouw ervan: door de twee opdrachten met twee verschillende deadlines is het voor vele studenten moeilijk een goede planning te maken en aan de twee opdrachten tegelijkertijd te werken. Deze kritiek van de studenten en afgestudeerden is de opleiding niet ontgaan: één van de verbeterpunten uit het ZER is een betere opvolging van de studenten tijdens de afstudeerfase.

De eindexamenwerken die de commissie kon inkijken, waren van voldoende niveau en getuigden van voldoende kwalificaties.

De begeleiding door de lectoren en de beoordeling van de afstudeerwerken door een externe jury, alsook het gewicht van dit onderdeel in het curriculum van de opleiding, zijn voor de commissie duidelijk en kunnen als verantwoord omschreven worden.

2.4.1.8 internationale dimensie

De commissie apprecieert de integrale aanpak van de internationale dimensie in het onderwijsprogramma. De opleiding interieurvormgeving in Mechelen zocht actief en doelbewust naar partnerhogescholen voor studenten- en docentenuitwisselingen en vond een aantal qua inhoud en niveau vergelijkbare opleidingen.

Met deze verwante opleidingen werd een internationaal netwerk binnen de opleiding interieurvormgeving opgericht. De drijvende kracht achter deze activiteiten is het opleidingshoofd dat tevens de functie van departementale internationaliseringcoördinator vervult.

Het internationaliseringbeleid past uitstekend in de interculturele mentaliteit van de opleiding. De internationalisering wordt organisatorisch en inhoudelijk voorbereid en ondersteund door talenonderricht, studiebegeleiding, financiële middelen (naast de Socrates-beurzen) en administratieve begeleiding van het geheel.

De studenten die deel hadden genomen aan het uitwisselingsprogramma van de opleiding waren er enthousiast over het feit, dat de partnerscholen met zorg geselecteerd waren, dat de opleidingsonderdelen die zij in de buitenlandse opleiding gevolgd hadden en de afgelegde examens 'thuis' erkend werden en dat er duidelijke afspraken gemaakt waren over de vervangtaken indien de programma's minder goed met elkaar overeenkwamen. De internationalisering wordt eveneens als zeer positief door de docenten gezien.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de actieve opstelling van de opleiding betreffende internationale contacten, maar ze betreurt het gebrek aan inhoudelijke contacten met andere opleidingen in België.

2.4.1.9 leersituatie

Het gehanteerde beleid met betrekking tot de onderwijsvormen en de leermethoden houdt rekening met de karakteristieken van de instroom en met het bereiken van uiteindelijke kwalificaties. Binnen dit beleid staat de ontwikkeling van de individuele kwaliteiten van de student in relatie tot het beroep van interieurvormgever centraal.

Werkhouding, mentaliteit en in het bijzonder een grote mate van zelfstandigheid en zelfwerkzaamheid van de student zijn de belangrijkste uitgangspunten. De overheersende werkvorm is dan ook het werken met opdrachten. Daarnaast is er nog een groot aanbod aan andere werkvormen: hoorcolleges, werkgroepen, instructies, workshops, projecten en excursies die volgens de commissie een actieve kennisverwerving en beroepsgeoriënteerde houding stimuleren. De commissie vindt dat de gekozen werkvormen en studieactiviteiten overeenkomen met de beoogde onderwijsdoelstellingen. De integratie van de theorievakken en de praktijkvakken is zeer positief.

De studenten zijn zeer tevreden over de gehanteerde werkvormen en over de inspraak en de wijze van evaluatie die hierbij toegepast wordt, maar klagen over de ongelijke persoonlijke begeleiding bij de praktijkopdrachten die door de grootte van de groepen ontstaat. De docenten deelden deze mening niet en argumenteerden dat de effectiviteit van de begeleiding afhankelijk kan zijn van de individuele voorbereiding van de student. Verder is de contacttijd met zorg georganiseerd: op afspraak (geen wachttijden).

De studenten betreuren dat de documentatie- en presentatiecel, het werkhuis, enzovoort niet altijd toegankelijk zijn.

De commissie vond de meeste cursussen actueel en toegankelijk, maar de elektronische leeromgeving zal in de toekomst uitgebouwd moeten worden.

2.4.1.10 toetsing en evaluatie

De commissie vindt de huidige situatie met betrekking tot de toetsing en de evaluatie adequaat voor het bereiken van de beoogde leerdoelen. De formele procedures en de organisatie van de toetsing en de evaluaties zijn duidelijk omschreven in het vademecum. De studenten hebben kennis van de criteria en de wijze van beoordelen.

Buiten de examens past de opleiding een systeem van permanente evaluaties toe. De student wordt telkens gedwongen zich te verantwoorden over zijn ontwikkeling.

Bij het eindoordeel speelt de wegingscoëfficiënt van elke opdracht een belangrijke rol. Het eindoordeel komt tot stand via de examencommissie, waarbij de beoordeling van de individueel begeleidende docenten een uitgangspunt is. Het is voor de commissie echter niet duidelijk hoe openbaar de beoordelingen zijn en in welke mate de student eindverantwoordelijkheid draagt voor zijn eigen studietraject.

Uit de gesprekken met studenten en uit evaluatiegegevens blijkt dat zij overwegend tevreden zijn over de wijze van toetsing. Hetzelfde geldt voor de studentenadministratie van de opleiding.

2.4.1.11 studie- en studentenbegeleiding

De opleiding voert een systematisch beleid voor de studentenbegeleiding, gericht op probleemsignalering, probleemoplossing en preventie. Per studiejaar is een verantwoordelijke/mentor aangewezen. De studiebegeleidingsgesprekken met de eerste- en tweedejaarsstudenten over hun studiekeuze en hun studievoortgang worden jaarlijks na de dealexamens gevoerd. De student krijgt daardoor een goed en tijdig inzicht in zijn gebreken en mogelijkheden. De studiebegeleiding van de eerstejaarsstudenten kan geen cijfers gebruiken voor de tussenevaluatie, omdat die pas na de deliberaties bekend worden. Daarom heeft ze een eigen systeem ontwikkeld met letters. Ook is de eerste opdracht quotatievrij, om de studenten beter te kunnen motiveren en te helpen procesgericht en niet puntgericht te werken.

De commissie constateert dat de opleiding heel snel reageert - zoals op de studentenenquête - en grote inspanningen levert om de student tijdens zijn studies te begeleiden.

De instroombegeleiding is zeer uitgebreid en wordt gerealiseerd door middel van verschillende voorlichtingsactiviteiten, intake-gesprekken, bevragingen van eerstejaarsstudenten, monitoraat, enzovoort.

De commissie is van mening dat het instroombeleid voldoende is ontwikkeld.

De communicatie van de onderwijsdoelstellingen en -organisatie en de omschrijving van het studieverloop is goed.

Ombudsdienst en studiebegeleiding zijn per departement en per studiejaar georganiseerd. Beide diensten maken een goede en verantwoorde indruk en de onderlinge communicatie is goed. De centrale diensten zijn bekend bij de opleiding en worden vaak betrokken bij de werkzaamheden. Op het moment van de visitatie werkten ze aan een nieuw werkkader.

Via de VZW Studentenvoorzieningen is voor het departement het STIP (studenteninformatiepunt) georganiseerd. De studenten kunnen hier terecht met alle vragen en worden indien nodig begeleid bij hun

studieproblemen, maar ook bij psychosociale problemen. Het steunpunt is goed bereikbaar en bekend in de opleiding.

Over het algemeen is het contact van de studenten met de begeleiders zeer goed en de begeleiders verwijzen bij probleemgevallen tijdig naar de diensten. De studenten gaven aan dat ze de studiebegeleiding over het algemeen als goed ervaren: ze roemen de zeer effectieve begeleiding, de positieve motivering en de duidelijke afspraken inzake absenties, enzovoort.

2.4.1.12 studeerbaarheid en studierendement

Buiten enkele kleinere knelpunten (zoals de stage in relatie tot internationale uitwisseling) toonden de studenten een algemene tevredenheid over de studeerbaarheid. Wel is binnen de opleiding de studiebelasting tamelijk groot, maar de opleiding grijpt snel in bij onvolkomenheden.

De opleiding streeft ernaar meer aandacht te besteden aan de studievaardigheid en wil een ideale studieomgeving creëren voor de student. Het tekort aan individuele werkplekken en de groepsgrootte zullen echter niet spoedig verholpen zijn.

De algemene studielast wordt regelmatig getoetst aan de hand van bevragingen en studietijdmetingen. De slaagcijfers van de individuele ateliers of de theorievakken waren echter niet voorhanden.

De commissie stelde in de loop van de gesprekken vast dat het studierendement uitgedrukt in cijfers hoger ligt dan de gegevens uit het ZER: het slaagpercentage van het tweede jaar ligt veel hoger, maar de grootste uitval vindt alsnog plaats in het tweede jaar door de introductie van veel technische vakken. De gemiddelde studieduur ligt dicht bij de begrote studietijd, hoewel de meeste niet-geslaagden hun jaar overdoen.

De commissie is echter van mening dat het rendement van een opleiding pas betekenis krijgt in het licht van de kwaliteit van de opleiding. Het onderwijsrendement op zich zegt immers niet zoveel over de kwaliteit van de afgestudeerden, maar moet wel in samenhang daarmee worden beoordeeld.

2.4.1.13 afgestudeerden

De opleiding hanteert een degelijk alumni beleid, wat een belangrijk instrument is in de kwaliteitsbewaking en het actualiseren van het opleidingsprogramma.

De afgestudeerden waren heel positief over de school. De praktijkgerichtheid en de minder zware theorie waren belangrijk voor hun opleidingskeuze. De 'exitcel' werd zeer nuttig gevonden. De goede reputatie van de opleiding is een extra troef, maar was zeker niet doorslaggevend voor de werkgelegenheid. Zij voelden zich goed voorbereid voor de uitoefening van het beroep interieurvormgever, al vonden zij de duur van de opleiding (drie jaar) te kort. Na het afstuderen vonden ze relatief gemakkelijk werk, zij het niet per definitie in de branche. Dat roept bij de commissie vragen op over de fysieke omvang van de opleiding en de beoogde profilering op lange termijn.

Opvallend is de snelle aanpassing aan de werksituatie, wat het werkveld ook bevestigt. Dit wijst erop dat de opleiding haar doel goed kan realiseren, met name het aanleren en ontwikkelen bij studenten van de competenties die nodig zijn om snel zelfstandig in de sterk veranderende beroepspraktijk te functioneren.

Het werkveld laat opmerken dat de afgestudeerden over een voldoende brede basis beschikken en ervaart de lacunes voornamelijk op het vlak van de concrete invulling van technische basiskennis, van het schetsen en van de talenkennis. Het beroepsveld was positief over de zelfstandigheid en de motivatie van de afgestudeerden en adviseerde een polyvalente opleiding met afstudeeropties als een toekomstperspectief.

2.4.1.14 maatschappelijke dienstverlening

De commissie beveelt de opleiding aan de huidige maatschappelijke dienstverlening door te zetten die in het zelfevaluatierapport goed is omschreven. Hieromtrent voert de opleiding een duidelijk beleid. Het rendement van de maatschappelijke dienstverlening voor de opleiding en voor de hogeschool is een voorwaarde voor het behoud van de florerende opleidingscultuur. De commissie suggereert om een aanbod van posthogeschoolopleidingen te ontwikkelen in het verlengde van het opleidingsprogramma.

2.4.1.15 onderzoek

De commissie wenst zich niet uit te spreken over het onderzoek wegens gebrek aan relevantie van dit thema voor een één-cyclus-opleiding.

2.4.2 conclusies

De commissie heeft een overwegend positief beeld van de opleiding interieurvormgeving van de Katholieke Hogeschool Mechelen.

De commissie maakte tijdens de visitatie kennis met een actieve, dynamische en florerende opleiding, die een ambitieuze indruk maakt en open en sterk internationaal gericht is. Binnen duidelijk gestelde kaders tracht de opleiding de studenten door een intensieve begeleiding voor te bereiden op de reële beroepspraktijk, zonder hun persoonlijke ontplooiing te verwaarlozen. Er worden afgestudeerden afgeleverd die polyvalent opgeleid zijn en in staat zijn om snel aansluiting te vinden bij de beroepspraktijk of bij het werkveld in het algemeen.

De commissie ziet voor haar positieve oordelen een aantal redenen: een sterke visie die geleid heeft tot een relevant curriculum, een personeelsbeleid dat past bij het onderwijsconcept, de toetsing en de begeleiding. Dit resulteerde in een zeer positieve opleidingscultuur. De externe gerichtheid draagt wezenlijk bij tot het actueel houden van het curriculum.

In relatie tot het bovenstaande heeft de commissie de volgende adviezen en aanbevelingen:

- Bepalen van de beoogde profilering op lange termijn en van een toekomstvisie; de groeilimiet relateren aan de nagestreefde opleidingscultuur, de kwaliteit en continuïteit binnen het opleidingscurriculum;
- In het kader van de BA/MA-structuur een werkveldgerichte profilering ontwikkelen naast het traditionele ontwerpprofiel;

- Zorgen voor de inbedding van de visie op het beroep en het onderwijs op hogeschoolniveau door middel van grensoverschrijdende activiteiten: een samenwerking opzetten op onderwijskundig terrein met andere departementen binnen de hogeschool;
- Verfijnen van het bestaande beleid ten aanzien van de individuele begeleiding van de studenten binnen de praktijkvakken, de opvolging van de studenten tijdens de afstudeerfase en de mogelijkheid tot het werken op school in het kader van de optimalisering van de studieomstandigheden;
- Uitgangspunten bepalen ten aanzien van de ICT-voorzieningen en de elektronische leeromgeving;
- Het beleid ten aanzien van de stage vormgeven: doelstelling, organisatie, begeleiding, beoordeling, plaats in het curriculum;
- Het ontoereikende bibliotheekbudget opnemen als een verbeterpunt
- Opvolgen en optimaliseren van afspraken ten aanzien van de werkdruk, zodat de actualisering van lesmateriaal niet in het gedrang komt;
- Structurele afspraken maken met de hogeschool over de – momenteel goede - financiële randvoorwaarden, zodat ze in de toekomst veilig worden gesteld;
- Binnen het curriculum plaats maken voor inhoudelijke contacten met andere opleidingen in België;
- Een aanbod aan posthogeschoolopleidingen ontwikkelen in het verlengde van het opleidingsprogramma.

bijlage 1

curriculum vitae van de visitatieleden

Nadia Pelckmans (1968) studeerde binnenhuisarchitectuur aan het Hoger Instituut voor Architectuurwetenschappen en Productontwikkeling in Antwerpen. Na haar studies werkte zij als interieurarchitecte bij twee ontwerp bureaus. Sinds 1999 heeft zij een eigen interieurbureau dat zowel voor particuliere als commerciële opdrachtgevers werkt. Zij was tot 2002 actief in Apart nv, dat zich richtte op het ontwerpen van meubels.

Stan Hendrickx (1954) geeft reeds 25 jaar les waarvan 15 jaar in het hoger onderwijs. Hij is docent kunstgeschiedenis in het departement architectuur en beeldende kunst van de Provinciale Hogeschool Limburg. Sinds 1995 is hij gastdocent aan de KU Leuven in de voortgezette opleiding Eastern Mediterranean Archaeology. Van opleiding is hij archeoloog, gespecialiseerd in de archeologie van Egypte. Hij is nog actief in deze richting en neemt jaarlijks deel aan opgravingen in Egypte.

Grazyna Mielech (1955) heeft een zelfstandige praktijk als architecte en binnenhuisarchitecte. Daarnaast heeft een ruime onderwijservaring in Nederland opgebouwd. Tot 2000 was ze verbonden aan de Hogeschool van Groningen. Tijdens haar onderwijsopdrachten heeft ze deelgenomen aan diverse werkgroepen rond onderwijsvernieuwing, waarvoor ze een grote interesse heeft. Sinds 2001 is ze verbonden aan de Hogeschool Brabant, waar ze coördinator is van een nieuwe opleiding ruimtelijk ontwerp. Ze heeft ervaring met visitaties, zowel als commissielid en als gevisiteerde.

Johan Valcke (1957) is directeur vormgeving in het VIZO, Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen, waar hij verantwoordelijk is voor de promotie van het hedendaags ontwerpen in Vlaanderen. Daartoe zijn er verschillende instrumenten, o.m. de galerij in Brussel, de uitgifte van een gespecialiseerd tijdschrift, een subsidiepolitiek. Daarnaast wordt informatie aan de sector gegeven door middel van deelname aan beurzen. Van opleiding is hij kunsthistoricus richting archeologie. Hij heeft deelgenomen aan de doorlichting van de regentenopleiding plastische kunsten in Antwerpen en Brussel.

Vittorio Simoni (1954) werkt reeds 22 jaar als zelfstandig interieurarchitect en werkt zowel voor particuliere als commerciële opdrachtgevers in binnen- en buitenland, evenals voor overheidsinstanties. Daarnaast geeft hij reeds geruime tijd les aan de Provinciale Hogeschool Limburg (waar hij momenteel loopbaanonderbreking heeft genomen). Hij is gastdocent en jurylid in examencommissies van diverse hogescholen. Momenteel werkt hij aan een naslagwerk omtrent zijn praktijkervaring als ontwerper, hetgeen zal resulteren in het neerschrijven van zijn werkmethode 'situatie drager van oplossing'.

0 beschrijving van beleid en kwaliteitszorg van de opleiding

- voorstelling van de opleiding;
- beschrijving van het beleid, algemene strategie en/of doelstellingen inzake onderwijs, internationalisering, maatschappelijke dienstverlening, onderzoek, ...
- beschrijving van het kwaliteitsbeleid en van het systeem van interne kwaliteitszorg.

1 thema concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

- concrete uitwerking kwaliteitszorg in de opleiding (enquêtes, consensusvergaderingen, evaluatie, relaties met werkveld, ...);
- meetresultaten van de opleiding vanuit het interne kwaliteitsinstrument;
- verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- opvolging van de verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- kwaliteitscoördinator in de opleiding (verantwoordelijkheid, draagvlak, functioneren); thema kwaliteitszorg in het opleidingsteam.

bijlage: overzicht scores, formulieren, (opvolgings)verslagen vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding

2 thema personeel

- human Resources Management (o.a. aanstelling en/of aanwerving, allocatie, bevordering, functionering en evaluatie);
- betrokkenheid van personeel (commitment en empowerment);
- werking van het opleidingsteam (coördinatie, teamverantwoordelijkheid, draagkracht,);
- professionalisering van het personeel buiten de technische deskundigheid (ook o.a. navorming);
- technische deskundigheid van het onderwijzend personeel (vakinhoudelijk, onderwijskundig en didactisch) (ook hoe gaan wij daarmee om?, navorming, ...);
- onderzoekdeskundigheid en/of deskundigheid in de beoefening en de ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing);
- technische, administratieve en organisatorische deskundigheid (ATP, ondersteunende diensten) (ook o.a. navorming).

bijlage: omvang, cijfermateriaal, samenstelling personeel (diploma, categorie, functieomschrijvingen, opdrachten), overzicht navorming personeel

3 thema materiële en financiële randvoorwaarden

- onderwijsruimten (incl. laboratoria, practica- en werkgroepruimten, ateliers, ...);
- mediatheek;
- computerfaciliteiten;
- beschikbare werkingsmiddelen;
- studenten- en docentenfaciliteiten.

bijlage: cijfermateriaal

4 thema onderwijsdoelstellingen

- onderwijsvisie van de opleiding;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het hoger onderwijs;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het werkveld.

bijlage: beroeps- en/of opleidingsprofiel, onderwijsvisie en/of onderwijsdoelstellingen

5 thema opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

- concretisering van de onderwijsdoelstellingen in het opleidingsprogramma;
- de aandacht in het opleidingsprogramma voor de vaardigheden die het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren ondersteunen;
- actualiteitsgehalte van het opleidingsprogramma;
- sequentiële opbouw en coherentie van het opleidingsprogramma;
- aandacht voor de karakteristieken van de studenteninstroom;
- aanbod en structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma;
- het niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen.

bijlage: opleidingsprogramma en studiegids van de opleiding

6 thema afstudeerwerk en/of werkveldervaring

- opvatting(concept), inhoud en niveau;
- begeleiding (o.a. duidelijkheid regelingen en voorzieningen);
- beoordeling (gehanteerde criteria en wijze van beoordeling);
- relatief gewicht in de opleiding.

bijlage: stagecontract, stagebeoordelingfiche, lijst van stageplaatsen, gebruikte handleiding en/of afspraken bij begeleiding en beoordeling van afstudeerwerken

7 thema internationale dimensie

- integratie van de doelstellingen van het internationaliseringbeleid in de opleiding;
- de internationale dimensie in de opleiding;
- participatiegraad van de studenten aan internationale programma's;
- internationale contacten van het personeel met terugkoppeling naar het onderwijs;
- samenwerking met buitenlandse instellingen.

bijlage: cijfergegevens internationalisering (studenten, personeel, take-up rate, begroting, uitgaven,)
internationalisering

8 thema leersituatie

8.1 onderwijsvormen

- de verschillende onderwijsvormen (hoorcollege, werkgroepen, projectwerk, practica, zelfstudie,)
(concept, geschiktheid in relatie tot doelstellingen, didactisch niveau);
- innovatieve onderwijsvormen;
- proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten.

8.2 leermiddelen

- de verschillende onderwijsmiddelen (syllabi, handleidingen, cursussen, didactische hulpmiddelen, ...)
(in relatie tot doelstellingen en kwaliteit);
- inschakeling van innovatieve leermiddelen in de opleiding (o.a. ICT).

bijlage: proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten, onderwijsreglement en/of -regeling en/of -procedure wijziging onderwijsvormen en leermiddelen

9 thema toetsing en evaluatie

- de verschillende evaluatievormen (concept, in relatie tot de doelstellingen van de opleidingsonderdelen en de opleiding als geheel, gerichtheid van de evaluatie op het toetsen van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, moeilijkheidsgraad);
- criteria en wijze van beoordeling door de evaluatoren;
- criteria en wijze van beoordeling van de examencommissie;
- organisatie van toetsen en examens;
- transparantie van de evaluatie.

bijlage: examenreglement en/of regeling

10 thema studie- en studentenbegeleiding

10.1 studenteninstroom

- instroomprofiel (ook zijdelings);
- instroombegeleiding;
- voorlichting aan abiturienten/aspirant-studenten;
- activiteiten ten aanzien van de aansluiting secundair - hoger onderwijs.

10.2 studiebegeleiding en studentenbegeleiding

- studiebegeleiding tijdens het eerste jaar;
- studiebegeleiding/advies tijdens het vervolg van de opleiding;
- communicatie van de onderwijsdoelstellingen, onderwijs- en examenreglement/ regeling;
- psychosociale begeleiding;

- studentenparticipatie;
- ombudsfunctie.

bijlage: cijfergegevens instroomprofiel en instroombegeleiding, folders en cijfergegevens studie- en studentenbegeleiding, decretaal rapport studiebegeleiding eerstejaars

11 thema studeerbaarheid en studierendement

- studierendement en studiebelemmerende of studiebevorderende factoren en maatregelen (per studiejaar/startmodules en voor de hele opleiding);
- studietijd (verdeling over en binnen de opleiding, wijze en opvolging studietijdmeting, overeenstemming begrote en reële studietijd).

bijlage: slaagcijfers alle studiejaar/modules en gemiddelde studieduur, cijfergegevens begrote en reële studietijd

12 thema afgestudeerden

- voorbereiding van de afgestudeerde op de instap in het werkveld (uitstroombegeleiding inbegrepen);
- contacten tussen de opleiding en de afgestudeerden (o.a. alumniwerking);
- waardering voor de afgestudeerden door het werkveld;
- tevredenheid van de afgestudeerden over de opleiding.

bijlage: materiaal uitstroombegeleiding en alumniwerking, rapport tevredenheidmeting bij afgestudeerden

13 thema maatschappelijke dienstverlening

- maatschappelijke dienstverlening verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg maatschappelijke dienstverlening);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de opleidingsgebonden maatschappelijke dienstverlening.

bijlage: visie en/of beleidsdoelstellingen maatschappelijke dienstverlening, overzicht maatschappelijke dienstverlening, begroting projecten maatschappelijke dienstverlening, resultaten uit kwaliteitszorg

14 thema onderzoek

- onderzoek verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs o.a. via actieve deelname studenten, kwaliteitszorg onderzoeksprojecten);
- organisatie, middelen en ondersteuning opleidingsgebonden onderzoek.

bijlage: overzicht onderzoeksprojecten, begroting onderzoek (personeel/taakbelasting, uitrusting, werking), tussentijdse en/of eindverslagen, gebruikerscommissies, resultaten uit kwaliteitszorg)

15 thema beoefening en ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing)

- de beoefening en ontwikkeling van de kunsten in de opleiding (beleidsdoelstellingen, bijdrage tot de realisatie van de doelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg beoefening en ontwikkeling kunsten);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de beoefening en ontwikkeling van de kunsten.

bijlage: overzicht beoefening en ontwikkeling kunsten in de opleiding, resultaten uit kwaliteitszorg

bijlage 3

bezoekschema

dag 1

09.00 – 09.45 uur	intern overleg
09.45 – 10.45 uur	algemeen directeur, departementshoofd, centrale kwaliteitsverantwoordelijke, verantwoordelijke ATP diensten
10.45 – 11.30 uur	opleidingscoördinator, kwaliteitscoördinator opleiding
11.30 – 12.30 uur	rondleiding (klassen en labo's in werking)
12.30 – 13.30 uur	werklunch
13.30 – 14.15 uur	5 tot 10 studenten uit de kandidaturen, inclusief studentenvertegenwoordiging
14.15 – 15.00 uur	5 tot 10 studenten uit de licenties, inclusief studentenvertegenwoordiging
15.00 – 15.45 uur	vertegenwoordiging van het ATP personeel
15.45 – 17.00 uur	inzage werkdocumenten, intern werkoverleg
17.00 – 18.00 uur	min. 3 externe begeleiders van stage- en/of eindwerken, bij voorkeur personen die ook afgestudeerden in dienst hebben
18.00 – 19.00 uur	afgestudeerden (minimum 3 uit de 3 laatste afstudeerjaren, uit verschillende beroepsvelden)

dag 2

09.00 - 09.45	Intern werkoverleg
09.45 - 11.15	Vertegenwoordigers OP (representatief voor de inhoud van de opleiding, verschillende anciënniteit)
11.15 - 11.45	Vrij spreekuur om personen van de hogeschool, die betrokken zijn bij de opleiding, de mogelijkheid te bieden op eigen verzoek de visitatiecommissie te spreken
11.45 - 12.00	Nabespreking commissie
12.00 - 13.15	Lunch in besloten kring
13.15 - 13.45	Vertegenwoordigers ATP
13.45 - 14.15	Verantwoordelijke studie- en studentenbegeleiding
14.15 - 15.00	Drie studenten uit het 1 ^{ste} en drie studenten uit het 2 ^{de} jaar (verschillende instroom, M/V, incl. studentenvertegenwoordiging)
15.00 - 15.45	Vier studenten uit het 3 ^{de} jaar (verschillende afstudeerrichtingen, incl. studentenvertegenwoordiging, M/V)
15.45 - 16.30	Intern werkoverleg
16.30 - 17.00	Mondelinge rapportering

De bezoeken hebben plaatsgevonden:

-	op 30 en 31 januari 2003	Hogeschool Gent
-	op 28 en 29 november 2002	Hogeschool Sint-Lukas Brussel
-	op 20 en 21 februari 2003	Hogeschool voor Wetenschap & Kunst
-	op 6 en 7 februari 2003	Katholieke Hogeschool Mechelen